

Lietuvos Diplomatinei Tarnybai

1940.06.15d. - 1990.03.11d.

J. A. Štačkus

1992.05.11d.

Lietuvos Diplomatinė Tarnyba

1940.06.15 - 1990.03.11

Lietuvos Pasiuntinybės Berlyne, Paryžiuje, Romoje, Londone, Stokholme, Vašingtone ir Buenos Aires 1940m. birželio mėn. 1d. gavo Lietuvos Užsienio Reikalų Ministro J.Urbšio šifruotą telegramą Nr.288 šitokio turinio : "Jeigu čia mus ištiktų katastrofa. tai užsieniuose likusios mūsų diplomatijos šefu laikykite Lozoraitį, pirmu pavaduotoju Klima, antru - Šauli".

Po tos telegramos nebuvo jokių kitų nurodymų, kokias teises turi Diplomatiijos šefas ir kaip jis turės veikti su telegramoje nurodytais savo pavaduotojais. Tik po to, kai Prezidentas A.Smetona atsirado JAV Lietuvos Ministeris Vašingtone P.Žadeikis patyrė, kad Diplomatiijos šefo ir jo pavaduotojų paskyrimas yra padarytas gavus Prezidento pritarimą.

Lietuvos Vyriausybė, priėmusi Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos 1940.06.15 ultimatumą, nepareiškė raštu jokio protesto, o po to - Sovietų Sąjunga paėmė į savo rankas visa Lietuvos valdymo kontrolę, pravedė rinkimus į vadinamą Liaudies Seimą, kuris 1940.07.21 nutarė prašyti Maskvos Vyriausybę priimti Lietuvą į Socialistinių Sovietų Respublikų Sąjungą.

Lietuvos pasiuntiniai užsienyje, sutartinai su Lietuvos Diplomatiijos šefu, 1940.07.21-23 ir 1940.08.3-4 pareiškė protesta prieš neišprovokuotą Sovietų Sąjungos agresiją prieš Lietuvą, pažeidus sutartis, tarptautinės teisės nuostatus, Lietuvos suverenumą. Protesto notose Lietuvos pasiuntiniai pabrėžė, kad tariamo Liaudies Seimo nutarimas yra neteisėtas, neatitinka Lietuvių tautos valios, yra svetimos valstybės primestas ir kad Lietuvių

tauta niekuomet nepripažins pažeistos jos teisės laisvai gyventi savo žemėje nepriklausomai ir suvereniškai. Notose taip pat buvo prašoma nepripažinti aktų, kurie atima Lietuvai laisvę. Notas pasiuntė Vyriausybei prie kurių buvo skirti visi Lietuvos pasiuntiniai igalioti ministrai, būtent: K.Škirpa - Vokietijos Vyriausybei, S.Girdvainis - Vatikano Valstybės Sekretoriui, S.Lozoraitis - Italijos Užsienio Reikalų Ministrui, K.Graužinis - Argentinos UR Ministrui ir be to pasiuntė notas Meksikos, Čilės, Kolumbijos Vyriausybei per jų ambasadorius Argentinoje ir Gvatemalos, Panamos, Dominikos, Kubos, Bolivijos, Venesuelos, Paragvajaus ir Nikaragvos Vyriausybei per jų igaliotus ministrus Buenos Airese; B.K.Balutis - Didžiosios Britanijos Didenybės UR ministerejos Generaliniam Sekretoriui; J.Šaulys - Šveicarijos Prezidentui ir Vengrijos UR Ministrui; E.Turauskas - Rumunijos, Jugoslavijos UR Ministrams ir Tautų Sąjungos Generaliniam Sekretoriaus pavaduotojui; V.Gylis - Švedijos UR Ministrui ir Danijos Karališkai Vyriausybei; P.Žadeikis - JAV Valstybės Sekretoriui; P.Klimas - Prancūzijos UR Ministrui (Vichy) ir Portugalijos UR Ministrui. Šalia to visi Lietuvos Pasiuntiniai taip pat pasiuntė protestus Lietuvos UR ministerijai, o dr. J.Šaulys UR ministrui V.Krėvei-Mickevičiui. Jų notos - protestai buvo pasiūsti 1940.07.21-23 ir rugpjūčio 3-4 dienomis. Taip buvo painformuotas visas pasaulis apie Sovietų Sąjungos smurtą Lietuvos atžvilgiu. Pirmąją Lietuvos Pasiuntinių išvardytą veiklą protesto notomis netrukus sekė Lietuvos pasiuntinių pasitarimai *Romoje* 1940 metų rugsėjo 19-25 d.d..

Juose dalyvavo - S.Lozoraitis, P.Klimas, S.Girdvainis, K.Škirpa ir E.Turauskas. Pirmininkavo S.Lozoraitis, sekretoriavo -

E.Turauskas. Pasitarimų protokolas ištiesai buvo paskelbtas 1990 m. balandžio 27 - gegužės 3 d. "Gimtojo Krašto" numeryje. Todėl jo turinio reikalu nieko nerašau. Tenoriu tik pažymėti, kad Protokole minimas Tautinis Komitetas tegevavo tik iki 1941 m. birželio 22 d.. kada komiteto pirmininkas E.Galvanauskas paskyrė K.Škirpa Lietuvos Ministru Pirmininku, kuris negavo Vokiečių leidimo ^{nuvykti} Lietuvon ir Ministro Pirmininko pareigas 1941 m. Sukilimo Vyriausybėje ėjo prof. J.Ambrazevičius, vėliau žinomas, kaip J.Brazaitis.

Antras Lietuvos Pasiuntinių pasitarimas įvyko Berne 1940 m. rugsėjo 28 d., kuriame dalyvavo A.Smetona, atsirades Šveicarijoje. P.Klimas, dr.J.Šaulys, K.Škirpa, E.Turauskas bei dr.A.Gerutis. Išvykus P.Klimui ir K.Škirpai - Pasiuntinių pasitarimai įvyko Berne, dalyvaujant A.Smetonai 1940.11.16-17 ir iki 11.21 d., su Pasiuntiniais dr.J.Šauliu, S.Lozoraičiu, E.Turausku bei dr.A.Geručiu. Jų metu buvo A.Smetonos pasirašyti Kybartų aktai, datuoti 1940.06.15, pagal juos (1) Respublikos Prezidentas remdamasis Lietuvos Konstitucijos 97 straipsniu atleido iš pareigų Ministrą Pirmininką A.Merkį ir jo Ministrų Tarybą ir paskyrė Stasi Lozoraitį Ministru Pirmininku; (2). Respublikos Prezidentas remdamasis Lietuvos Konstitucijos 71 straipsniu pavedė Ministrui Pirmininkui Stasiui Lozoraičiui jį pavaduoti.

S.Lozoraitis panaudojo Kybartų aktus 1945.09.19 pasiusdamas rašta Britų Premjerui C.Attlee, generolui de Gaulle ir 1945.9.20 d. JAV Prezidentui H.Trumanui. Tai S.Lozoraitis darė, žinodamas, kad ministeris P.Žadeikis 1944.07.02 d. buvo pranešęs Valstybės Departamentui Kybartų aktų turinį. P.Žadeikis tai buvo pranešęs dr.J.Šauliui. 1944.07.16 d. S.Lozoraitį, kaip Lietuvos Diplomatijos šefą pavadavo dr.J.Šaulys nuo 1942 metų pradžios iki 1945 m.

lapkričio 15 d.) kaip gyvenantis neutraliame krašte. Po 1946 m. balandžio 8 d. S. Lozoraitis savo raštus pasirašydavo tik kaip Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefas, o kartais dar pridurdavo - buvęs Lietuvos Užsienio Reikalų Ministras. Savo pavaduotoju 1978 m. rugpjūčio 20 d. jis buvo paskyres igaliotą ministrą dr. Stasi A. Bačkį, kuris jo mirties atveju turėjo perimti Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefo pareigas (Priedas-1). S. Lozoraitis mirė 1983.12.24. Dr. S. A. Bačkis nuo tos dienos perėmė Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefo pareigas, kurias baigė 1991.09.06 d. ir apie tai pranešė Užsienio Reikalų ministrui A. Saudargui bei Lietuvos Diplomatinės Tarnybos nariams užsienyje.

Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefo S. Lozoraičio veiklą, kurią, reikia manyti, ateityje aprašys jo sūnūs Stasys Lozoraitis ar Kazys Lozoraitis - norėčiau labai trumpai taip atžymėti. Jos svarbiausias rūpestis buvo siekti, kad ryžtingai būtų Lietuvos Diplomatinės ir Konsularinės Tarnybos veikla vedama taip, kaip geriausiai ji padėtų Lietuvai atgauti laisvę ir nepriklausomybę ir kad laisvasis pasaulis būtų gerai informuojamas apie Lietuviu tautos padėtį ir jos siekimus atgauti nepriklausomybę. Tuo reikalu jis rūpinosi koordinuoti Lietuvos Diplomatinės Tarnybos veiklą bei žiūrėti, kad veikiančios įstaigos galėtų tinkamai išsilaikyti personalo požiūriu. Taip pat jis rūpinosi, kad su lietuvių išeivija užsienyje būtų kuo geriausi santykiai ir kad ji savo laikysena atsižvelgtų į Lietuvos valstybės egzistuojančias institucijas užsienyje ir susilauktų iš jų, reikalui esant, lietuvių teisių ir interesų gynimo. Tuo tikslu jis palaikė santykius su lietuvių organizacijomis, kurios specialiai rūpinosi politinėje srityje Lietuvos laisvės kova bei lietuvių išlaikymu, būtent VLIKU-u, Lietuvos Laisvės Komitetu, Amerikos Lietuvių Taryba

ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė bei jos nariais - atskirų kraštų bendruomenėmis. Kaip pavyzdį jo veiklos reikia prisiminti jo dalyvavimą kartu su Lietuvos diplomatinės tarnybos nariais VLIK-o ir Diplomatinės Tarnybos Konferencijoje Berne 1946 m. liepos 21-26 d.d. ir tokioje pat konferencijoje Paryžiuje 1947 m. rugpjūčio 5-15 d.d. Berno Konferencijoje, šalia S.Lozoraičio, dalyvavo dr.J.Šaulys, E.Turauskas, dr.S.A.Bačkis ir dr.A.Gerutis. Paryžiaus konferencijoje dalyvavo - S.Lozoraitis, dr.J.Šaulys, B.K.Balutis, P.Žadeikis, E.Turauskas ir dr.S.A.Bačkis. Abiejose konferencijose buvo tariamasi Lietuvos laisvės kovos reikalais ir tremtinių, t.y. lietuvių, atsidūrusių Vakaruose po antrosios Sovietų okupacijos 1944 m., likimu. Ir vėliau jis yra turėjęs pasitarimų su VLIK-u. Daug apie tai buvo rašyta, ginčytasi. Bet lietuviškos veiklos vieningumo bei darnumo vardan nuo 1951 m. savitarpiniai santykiai gerėjo, laikantis principo - lietuvių vienybės bei tautiniu interesu gynimo užsienyje.

Savo veikloje S.Lozoraitis yra rašęs straipsnių svetimomis kalbomis, kreipėsis į Jungtinių Tautų organizaciją, Europos Tarybos organus, NATO svetimas vyriausybes, lankėsis JAV 1949, 1956, 1957, 1960, 1965 ir 1968 metais. Taip pat daug kartų jis yra lankėsis Londone, Paryžiuje, Strasburge, Bonoje, Ženevoje, Pietų Amerikoje. Velionis ministras P.Žadeikis savo laiku buvo painformavęs JAV Valstybės departamentą apie S.Lozoraičio paskyrimą Lietuvos Diplomatijos šefu ir pridūres, kad tas paskyrimas buvo padarytas Lietuvos Prezidentui ir Ministrų Tarybai pritarus. S.Lozoraitis, kaip Lietuvos Diplomatijos šefas nuolat susidurdavo su įvairiais sunkumais, pamirštant, kad jis buvo Lietuvos Valstybės de jure aukščiausias legalus pareigūnas, paskirtas paskutinės Lietuvos Vyriausybės. Kartais buvo pamirštama, kad kada kalbama apie Lietuvos

Valstybės de jure egzistencija, Valstybės tęstinumą - reikia visuomet žiūrėti Lietuvos interesu, kurie visiems neleidžia savo tarpe turėti nesusipratimų, konfliktų. Visi juk individualiai ir kolektyviai neša atsakomybę prieš Lietuvį tautą. Tik vieningai veikdami, lietuviai tegalėjo išlaikyti gerą vardą ir autoritetą užsienyje bei pavergtoje tėvynėje. Svetimieji labai sekė, kiek lietuviai diplomatai ar organizacijos yra vieningi savo veikloje, koks jų susiklausymas yra ir koks jų autoritetas yra išsivijos tarpe. Tuo požiūriu lietuviai gražiai pasireiškė.

Prisimenant Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefo S. Lozoraičio veiklą tenka apgailestauti, kad tik labai trumpai teko dirbti su jam skirtais pavaduotojais. Pirmasis pavaduotojas P. Klimas buvo Vokiečių suimtas 1943 m. rugsėjo 18 d., o antrasis pavaduotojas dr. J. Saulys mirė 1948 m. spalio 18 d. Lugano, Šveicarij~~je~~^{je}, kur jis ir palaidotas. Kaip ministeris S. Lozoraitis žiūrėjo į savo misiją aiškėja iš jo kalbos, kurią jis per radiją 1957 m. vasario 16 d. Lietuva pasakė, būtent: "Lietuvos Diplomatine tarnyba, kaip vienintelis Lietuvą reprezentuojantis organas užsienyje tęsia savo darbą. Diplomatiniai ir konsulariniai atstovai bei kiti tarnybos nariai savo darbe vadovaujasi ne vien formaliu mandatu, kurį mes gavome iš nepriklausomos Lietuvos Vyriausybės, bet taip pat ir tautos valia bei troškimu atgauti laisvę ir atstatyti suverenę teisę demokratiškai nuspręsti, kokia bus valstybinė ir socialinė krašto struktūra". Žiūrint dabartinėmis aplinkybėmis į Diplomatines tarnybos veiklą labai aiškiai matyti, kad ji rūpinosi, jog Lietuvos laisvės byla būtų gyva ir kad Vakarų pasaulis nepripažintų prievartinės Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą. Tai buvo tik ryškesnis bruožas Lietuvos Diplomatines tarnybos veiklos, kuri

pradėjo Lietuvos pasiuntiniai 1940 m. liepos 21 d., kada jie pareiškė Vyriausybei prie kurių buvo akredituoti protesta, prieš Sovietų Sąjungos agresija prieš Lietuvą ir atkreipė Laisvojo pasaulio dėmesį į Lietuvos okupaciją.

Laimingu sutapimu 1940 m. Lietuvos pasiuntinių protestai buvo sustiprinti JAV nusistatymu nepripažinti Baltijos Valstybių okupacijos pareikštu 1940 m. liepos 23 d. Jungtinių Amerikos Valstijų Valstybės Sekretoriaus pareigas einančio Summer Welles ir po to kasmetiniais tokio pat nusistatymo pakartojimais. Tuo JAV pareiškimu buvo pasakyta. "kad JAV žmonės yra priešingi grobuoniškiems veiksams, nežiūrint ar jie yra įvykdyti panaudojant jėgą ar grasinant jėga. Jie taip pat yra priešingi bet kokiai intervencijos formai į kitų valstybių reikalus. Jungtinės Valstijos visados laikysis šių principų, nes Amerikos žmonės yra įsitikinę, kad jei doktrina, iš kurios šie principai kyla, ir vėl netvarkys santykių tarp tautų, tai protinga, teisinga ir legali tvarka, kitaip sakant, patys moderniosios civilizacijos pagrindai negalės būti išsaugoti". Valstybės Sekretorius George P. Shultz pakartojo tą principą tokiais žodžiais, atsiustame 1987 m. vasario 16 d. proga laiške Lietuvos atstovui dr. S. A. Bačkiui, būtent: "mūsų istorija yra akivaizdus liudijimas, kad Amerika yra tvirtai įsipareigojusi visu tautų valstybinei nepriklausomybei ir laisvam apsisprendimui. Mes remiame ir jungiamės į Lietuvos troškimą ir vėl pačiai apsispresti savo likimą. Mūsų įsipareigojimas Lietuvos kovai nesusilpnėjo dėl dešimtmečiais besitęsiančio priešiško ir neteisėtos okupacijos. Priešingai, lietuvių tautos drąsa ir ryžtingumas, ištvermingai besireiškias milžiniško priešiško akivaizdoje, yra nuolatinė inspiracija mums visiems". Pažymėtina, kad 1991 m. George P. Shultz

yra pareiškęs, jog JAV Prezidentui George Bush reikia pripažinti Baltijos Valstybių nepriklausomybę ...

Pridurtina, kad 1940 m. JAV Vyriausybė labai greitai po Sovietu Sąjungos smurto prieš Baltijos Valstybes užšaldė jų fondus esamus JAV, o Kaune buvęs JAV Pasiuntinys Dr. Owen J.C. Norem buvo pranešęs Valstybės Departamentui, kad jo vizito metu pas UR Ministeri Krėve-Mickevičių buvusi, kaip vertėja pasimatymo metu Magdalena Avietėnaitė jam pasakiusi - "Padėkite mums, mes nieko negalime ka padaryti." M. Avietėnaitė tuo metu buvo URM Informacijos Departamento direktore. Tai užfiksuota Valstybės Departamento leidiniuose, kur rašoma apie 1940. m. užsienio politiką - santykius su užsienio valstybėmis.

Palietus trumpai Lietuvos Pasiuntinių veikla po 1940 m. Lietuvos okupacijos, tenka nors trumpai keliais duomenimis sužymėti, kaip veikla reiškėsi uždarytųjų Lietuvos Pasiuntinybių bei tu Lietuvos Pasiuntinybių ir Konsulatų, kuriu veikimas nebuvo 1940 m. sustabdytas. Po Lietuvos inkorporacijos 1940 m. rugpjūčio 3 d. i Sovietų Sąjungą Lietuvos UR Ministras V. Krėve-Mickevičius 1940 m. rugpjūčio 12 d. išsiuntė raštus, kaip paskelbes yra buvęs Prancūzijos igaliotas ministras Kaune G. Dulong, visiems svetimų kraštų Pasiuntiniams Kaune, kad jie turi baigti savo veikla Lietuvoje ir apleisti krašta iki 1940 m. rugpjūčio 25 d. Toks raštas buvęs ~~ne~~ pasiuostas tik Vokietijos Pasiuntiniui, o Prancūzijos Pasiuntinys gaves prailginimą iki 1940 m. rugsėjo 1 d. krašta apleisti. Sovietų ambasados tuoju po 1940.08.03 pradėjo taip pat daryti žygius dėl ~~per~~ėmimo Lietuvos Pasiuntinybių Berlyne, Paryžiuje, Stokholme, Romoje. Pagal Lietuvos Pasiuntinio Buenos Aires dr. K. Graužinio pranešimą 1940 m. lapkričio mėnesi kreipėsi i

ji Sovietų pavedimu Bulgarijos Charge d' Affaires, kad jis perduotų pasiuntinybę Sovietams per jį, i ką dr. K.Graužinis griežtai atsisakė. Berlyne Ministeris K.Škirpa atsisakė perduoti pasiuntinybę ir jos archyvus Sovietų ambasadai, bet turėjo raktus Pasiuntinybės rūmų perduoti Vokietijos URM Protokolo skyriui, ką jis padarė 1940.08.14. Pats Ministeris K.Škirpa griežtai protestavęs prieš Sovietų okupaciją labai intensyviai ėmėsi organizuoti Lietuvių Aktyvistų Frontą, į kuri susibūrė eilė lietuvių pabėgėlių ir energingai ėmėsi veiklos Lietuvos laisvei atgauti. daug vilčių dėdamas į Vokietijos paramą tuo klausimu. Apie savo veikla jis labai dokumentuotai yra aprašęs savo veikale "Sukilimas Lietuvos suverenumui atstatyti". Dokumentinė apžvalga, išleista Vašingtone 1973 m. 583 puslapiai. Buve Pasiuntinybės pareigūnai - J.Kajėckas, Pasiuntinybės patarėjas 1940 m. rudenį su šeima išvyko į JAV ir pradėjo dirbti Lietuvos Paasiuntinybėje Vašingtone 1940 m. spalio 1d. Karo atašė gen. št. pulk. K.Grinius taip pat greit išvyko į JAV. Patarėjas S.Kuzminskas organizavo Lietuvių Sąjungą Berlyne ir tik 1947 m. išvyko Anglijon.

Pats Ministeris K.Škirpa, organizavęs sukilimą Lietuvoje, Vokiečių-Sovietų karui ištikus patyrė apsivylimą, negaudamas net leidimo Lietuvon nuvykti, kai 1941.06.23 buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atstatymas ir Vyriausybės sudarymas, kurios ministru pirmininku buvo skelbiamas K.Škirpa. Kada Vokiečiai likvidavo Laikinosios Vyriausybės veikimą ir užkerė Lietuvai vokiečių civilinę valdžią 1941.07.28 Lietuvos Vyriausybė paskutini kartą posėdžiavo 1941.08.05 ir pareiškė protesta dėl Laikinosios Vyriausybės nušalinimo. 1944 m. K.Škirpa įteikė rašta Vokietijos Vyriausybei dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir tuoju buvo

ištremtas į Bad Godesberg koncentracijos lagerį, kur buvo daug prancūzų ištremta. Karo paliaubom įvykus 1945.05.08 - K.Škirpa atvyko Paryžiun, tikėdamasis čia pasireikšti kaip Laikinosios Vyriausybės galva. Itikinau, kad tai negali daryti negavęs Lietuvos Diplomatinijos Šefo ir kitų Pasiuntinių pritarimo. 1946 m. jis išvyko į Airiją, o iš ten į JAV. 1949 m., kur gavo tarnybą Library of Congress. Būdamas Vašingtone bandė kelti Laikinosios Vyriausybės klausimą Valstybės Departamente, bet negavo jokio pritarimo. K.Škirpa mirė 1979 m. rugpjūčio 18 d. Vašingtone, kur gyvena jo žmona ir sūnus su šeima. Pagal K.Škirpa kiekvienas Lietuvos Diplomatinės ar Konsularinės Tarnybos narys turi pateikti savo veiklos aprašymą Lietuvos labui. Tai jis galėjo padaryti gavęs pensiją iš Library of Congress ir turėdamas sąlygas veikti, būdamas dar gana tvirtas. Deja, dauguma pareigūnų mirė, neturėdami sąlygų atsiminimus rašyti ar sveikatos netekę. Romoje - Lietuvos Ministeris prie Italijos ir Albanijos Vyriausybės, Stasys . Lozoraitis. Diplomatinijos Šefas, darė žygių per Lietuvos Pasiuntinį prie Vatikano S.Girdvainį ar Vatikanas sutiktų, kad Vatikanas Pasiuntinybės Rūmus prie Kvirinalo laikytų - pripažintų, kaip Pasiuntinybės Rūmus prie Vatikano. Vatikanas nebuvo linkęs tai padaryti ir tuo būdu Pasiuntinybės Rūmai perėjo Sovietų žinion. nes Italijos UR Ministerijos Protokolo skyrius pareikalavo Rūmų raktus perduoti jam. Protokolas raktus perdavė Sovietų ambasadai. Nei archyvų, nei baldų nebuvo Sovietams perduota - jie gavo tik tuščius rūmus. Ministeris S.Lozoraitis paskirtas 1939 m. vasario mėn. prie Italijos, Albanijos Vyriausybės Pasiuntinių apsigyveno Lietuvos Pasiuntinybėje prie Vatikano ir ten mirė 1983.12.24. Kaip Lietuvos Diplomatinijos Šefas. Atžymėtinas toks jo pareiškimas paskelbtas "Naujienose", Nr.163.

1941 m. liepos 12 d. kurio sekanti išrašą čia pateikiu: "Nė vienas mūsų diplomatų nėra sudėjęs rankas. Kiekvienas, nežiūrėdamas sunkių medžiaginių ir dvasinių sąlygų, veikia taip ir kur reikia, rūpinasi visokeriopais Lietuvos piliečių, tremtinių reikalais, veikia spaudoje, visuomenėje, politikos srityje. Aš manau, kad skaitytojai nereikalaus iš manęs daugiau žinių, kur ir kas deda plytelę būsimos Lietuvos ir Nepriklausomos Lietuvos Valstybės pastatui, nes kitaip mes pakenktume ir sau ir tiems, kurių simpatijomis naudojames. Aš žinau tikrai, kiek paguodos suteikė ir suteikia okupuotos Lietuvos žmonėms žinios, kad Lietuvos diplomatai paliko ištikimi savo pareigoms bei priesaikoms ir kad jie tęsia kovą. Aš manau kad išvaduotoji Lietuva neužmirš savo atstovų užsieniuose ištikimybės Tėvynei." Apie jo veikla yra aprašyta jau, todėl nieko daugiau nebepriduriu. Tik tiek noriu pridurti, kad buvęs Pasiuntinybės Sekretorius Juozas Gaurilius po II-jo Pasaulinio karo apleido Romą ir išvyko į JAV. Jis mirė Čikagoje 1963 m. liepos 29 d. Ministeris S. Lozoraitis turėjo gerus ryšius su Italijos UR Ministerija ir neturėjo jokių sunkumų kas liečia jo padėti Italijoje ir galėjo ginti Lietuvos ir jos piliečių reikalus po II-jo Pasaulinio karo iki savo mirties.

Stockholme Lietuvos Pasiuntinys Vytautas Gylys turėjo 1940 m. rugpjūčio mėnesį sustabdyti Lietuvos Pasiuntinybės veiklą, nes Švedija pripažino Sovietų Sąjungos inkorporaciją Baltijos Valstybių ir tuojau perdavė Lietuvos auksą deponuotą Švedijoje Maskvai, nežiūrint Pasiuntinybės Sekretoriaus Vlado Žilinsko organizuoto priešinosi. Taip pat Ministerio V. Gylio ir Vl. Žilinsko pastangos nebuvo vaisingos darant žygių, kad lietuviai kariai atsidūrė Švedijoje po II-jo Pasaulinio karo nebūtų išduoti Sovietų Sąjungai.

Jų pastangos buvo sėkmingos tik ginant lietuvius pabėgusius į Švediją po II-jo pasaulinio karo. Vl.Žilinskas buvo aktyvus Lietuvos reikalams ginti, rašė straipsnius, buvo ikūres su prof. Birgen Nerman Baltų spaudos tarnybą 1944 m., o 1943 m. su Ignu Šeiniumi ir Alg. Vokietaičiu buvo suorganizavęs Stockholme Lietuvių Komitetą. 1949 m. ministeriui V.Gyliui išvykus į Kanada Lietuvos Diplomatijos Šefas S.Lozoraitis buvo paskyręs Vl.Žilinską 1949.10.12 Lietuvos Charge d'Affaires pareigoms rūpintis Lietuvos ir jos piliečių reikalais. Tas pareigas jis ėjo neoficialiai, rūpinosi Lietuvos reikalais, bet 1953m. išvyko į JAV, kur dirbo New Yorke ligi 1957 m. vienoje įstaigoje ir kitoje ligi 1977 m. kada išėjo į pensiją. Dabar gyvena Treasure Island, Floridoje. Būdamas Stockholme Vl.Žilinskas buvo prisidėjęs prie Lietuvos rezistencinės santarvės organizavimo. Po Vl.Žilinsko išvykimo į JAV 1953 m. Stockholme Lietuvos ir lietuvių reikalais rūpinosi Ignas Šeinius buvęs Lietuvos diplomatinėje tarnyboje keliolika metų po 1919 m. Jis buvo gimęs 1889.04.03. o mirė Stockholme 1959.01.15 daugiau žinomas kaip rašytojas. Paryžiuje Vokiečių armijai artinantis į Paryžių Lietuvos ministeris P.Klimas 1940.06.10 pažymėjimu pavedė S.A.Bačkui, jam išvykus iš Paryžiaus, rūpintis Lietuvos Pasiuntinybės Rūmais ir visais klausimais susijusiais su tuo. Be to jam buvo pavesta rūpintis Pasiuntinybės personalo globa ir Lietuvos piliečių reikalais. (Priedas - II). P.Klima išvykstantį iš Paryžiaus pagal UR Ministerio nurodymą lydėjo Konsularinio skyriaus vedėjas A.Liutkus ir Pasiuntinybės raštvedė Vanda Vabalienė. Pasiuntinybėje su S.A.Bačkui liko J.Deksnys, kuris atsirado Paryžiuje vokiečiams užėmus Briuseli, kur jis buvo patikėtinis Lietuvos reikalais. Paryžiuje jis gavo diplomatinę kortelę, kaip Pasiuntinybės pareigūnas ir todėl minėtame aukščiau

P.Klimo pažymėjime pasakyta, kad jis S.Bačkiui nesant atliks jam pažymėjimu pavestas pareigas.

Vokiečiai užėmė Paryžių 1940.06.14 ir netrukus vokiečių ambasada pranešė likusiems diplomatams Paryžiuje su kuo jie galės palaikyti kontaktą reikalui esant. Ministeris P.Klimas apleido Paryžių ir sekė Prancūzijos Vyriausybę, kuri po kiek laiko išsikūrė Vichy mieste įvykus karo paliauboms tarp Vokietijos ir Prancūzijos. Pirmą laišką gavau iš p.Klimo iš Vichy rašyta tik 1940.07.29. Juo, Ministeris Klimas pranešė, kad suspenduočiau Pasiuntinybės veikimą, ir praneščiau jos pareigūnams, kad jie gauna atostogų be algos nuo rugpjūčio 1 d. taip pat ligi naujo parėdymo. Priedu jungiu p.P.Klimo minėto rašto fotokopija (Priedas - III). Po to laiško jokio kito rašto nebuvau gavęs. Tik telefonu retkarčiais pasitardavome. Pagal išvardytą laišką padariau tai, ką p.Klimas nurodė, kad eventualiai tik tuščius rūmus tegautų Sovietai. 1940 m. rugpjūčio viduryje telefonu ministeris P.Klimas pranešė, kad telefonu man bus pranešta iš prancūzų įstaigos, kam turėsime perduoti Pasiuntinybės Rūmų raktus. Gavau telefonu pranešimą 1940.08.23, kad 1940.08.24 18 val. nuneščiau Pasiuntinybės Rūmų raktus kartu su savo kolegomis latviu ir estu. Tai padariau ir to pasekoje gavau 1940.08.24 Policijos Prefektūros, Police Judiciaire direktoriaus, pažymėjimą, kad jis gavo raktus. Įteikęs pažymėjimus man ir kolegai latviui raktų priėmėjas paskambino Policijai, kad tuojau būtų policininkai pastatyti prie Pasiuntinybės Rūmų, nes nuo šios dienos 24 val. tuos rūmus perims Sovietų ambasada. Tai mus labai nustebino ir grįžęs iš Prefektūros tuojau telefonu tai pranešiau P.Klimui. Jis labai nustebė tai patyręs ir pergyveno tai labai, nes nesitikėjo, kad prancūzai taip padarys. Aukščiau minėta raktų perdavimo pažymėjimą

čia jungiu (Priedas IV). Po kelių dienų patyriau, kad Sovietų ambasada pagrobė mano deponuotus daiktus išnuomuotose patalpose ir 1940.08.31 juos sugabeno į Pasiuntinybės Rūmus. Taip daug Pasiuntinybės daiktų, P.Klimo visa biblioteka ir asmeniškai daiktai bei privačių asmenų dalykai buvo Sovietų ambasados pagrobti. Apie tai painformavau ministerį P.Klimą. Jis ir aš darėme žygių pas prancūzus, kad jie paveiktų į Sovietų ambasadą ir tie privatūs pagrobti daiktai būtų gražinti. Prancūzai patarė P.Klimui tartis su Sovietais, ką ministeris P.Klimas buvo pavedęs pulk. J.Lanskoronskiui padaryti. Deja, nei min. P.Klimo, nei pulk. Lanskoronskio žygiai pas prancūzus bei Sovietus jokių rezultatų nedavė. Sovietai tik dar pranešė prancūzams, kad lietuviai neatsiskaitė piniginiai, į ką buvo atsakyta, kad jie negavo kompensacijų. Kilus 1941.06.22 vokiečių ir Sovietų karui ir Lietuvai paskelbus nepriklausomybės atstatymą padėtis pasikeitė tuo, kad Pasiuntinybės Rūmus pradėjo globoti vokiečių ambasada. Paaiškėjus, kad vokiečiai nesuteiks Lietuvai teisės nepriklausomai tvarkytis - dariau žygių vokiečių ambasadoje pagrobtus Sovietų daiktus ir pergabentus į Pasiuntinybę leisti min. P.Klimui paimti. Vokiečiai pareikalavo tuo klausimu susisiekti per juos su Lietuvos Savivalda, gen. Kubiliūnu, pirmuoju generaliniu Tarėju. Tai padariau. Daiktų atgavimo reikalas užtruko ir gavus atsakymą iš gen. Kubiliūno ir vokiečių ambasados sutikimą - P.Klimo daiktus pavyko atgauti tik 1942.12.17 kada Eglė Klimaitė juos paėmė ir išsiuntė į Svedasus, Grasse, Alpes Maritimes. Pasiuntinybės Rūmų perdavimo mums klausimas Vokiečių nebuvo priimtas dėmesin. Susisiekimas - susižinojimas su min. P.Klimu buvo sunkus ir tik retkarčiais susisiekdavome pasidalinti žiniomis apie padėtį Lietuvoje. Deja, 1943 m. rugsėjo

18d. Vokiečių gestapo P.Klima areštavo ir nugabeno Lietuvon tik 1944m. pavasari, gabendami jį iš vieno į kitą kalėjimą. Visai nusilpnintas Kaune jis buvo laisvėn paleistas. Deja, 1945 m. rudenį, rugsėjo mėnesį jis buvo Sovietų suimtas ir išgabentas į Čeliabinska, kaip man pranešė Sofija, t.y. Sofija Čiurlionienė. Apie jo likimą nieko nerašau, nes tai Lietuvoje žinoma. Iš savo pusės noriu nors trumpai pažymėti, kiek man buvo pavykę dirbti Lietuvos ir lietuvių reikalais po ministerio P.Klimo arešto iki 1960 m. birželio 15 d., kada išvykau pareigoms į Lietuvos pasiuntinybę Vašingtone.

Būdamas Paryžiuje rūpinausi, kiek galėjau, Lietuvos ir lietuvių reikalais Vokiečių okupacijos metais. Su žmona kasmet ruošdavom kuklų Vasario 16 Dienos minėjimą ir surengdavome mūsų bute lietuviams priėmimą. Kas savaitę susitikdavau su Min.J.Baltrušaičiu, kol jis buvo gyvas, pulk.J.Lanskoronskiu ir J.Masiuliu pasikalbėti, pasitarti. Su Min.J.Baltrušaičiu vienu susitikdavau labai dažnai ir dalindavomės gautomis žiniomis iš Lietuvos. Žinias iš Lietuvos labai sumaniai persiųsdavo įvairiais būdais p.A.Valiukėnas, dirbes su min.K.Škirpa ir Lietuvių Sąjunga Berlyne. Praktiškai daugiausia reikėjo rūpintis, kaip lietuviams studentams padėti, rūpinantis stipendijų klausimais. Min.J.Baltrušaitis mirė 1944.01.03 apie jo mirtį pranešiau Lietuvių Sąjungai Berlyne, prašydamas ir Lietuvon pranešti.

1943 m. gale Vokiečių policija, pagal Lietuvių Sąjungos Berlyne prašymą, leido man registruoti lietuvius, gyvenančius Prancūzijoje ir ginti jų interesus su sąlyga, kad neužsiimčiau jokiais politiniais klausimais ir kad tą darbą veltui atlikčiau. Lietuvių Sąjunga Berlyne rūpinosi tuo leidimu todėl, kad nemaža lietuvių okupuotoje Prancūzijoje buvo užsiregistravę Sovietų ambasadoje

1940m. rudenį, o kilus Vokiečių-Sovietų karui 1941.06.22 tokie užsiregistravę pas Sovietus asmenys turėjo viena karta savaitėje registruotis policijos komisariatuose. Buvo baimintis, kad tokie asmenys nebūtų Vokiečių areštuoti. Praktiškai areštu nebuvo patirta. 1944 m. birželio pradžioje sąjungininkams išsikėlus Prancūzijos teritorijon po kiek laiko pradėjo atsirasti lietuvių pabėgėlių iš Vokiečių atvežtų Prancūzijon darbams, kuriems reikėjo išduoti pažymėjimus. Juo daugiau Prancūzijos teritorija buvo išlaisvinama iš Vokiečių okupacijos, juo po truputį daugėjo ir lietuvių pabėgėlių skaičius. Tai buvo pradžia rūpesčių, kurių ypač padaugėjo 1944 m. gale ir 1945 m. ypač po karo galo 1945.05.08. Tada labai padidėjo darbas lietuviams padėti dokumentus sutvarkyti. Reikėjo rūpintis ju lietuviškais dokumentais - užsienio pasais, gimimo pažymėjimais ir gauti Prancūzų leidimus gyventi. Gerai, kad buvo pradėjęs veikti BALF-as kuris mane paskyrė BALF-o Įgaliotiniu ir netrukus pradėjo paramos pinigais, drabužiais, maistu lietuviams pabėgėliams padėti.

Pirmasis mano rūpestis buvo, kada Paryžius buvo išlaisvintas iš okupacijos 1944.08.25, tai žygiai užsienio reikalų ministerijoje, tiek pas įtakingus prancūzus, kad atgaučiau Lietuvos Pasiuntinybės rūmus. Deje, tai nepavyko, nežiūrint įvairių žygių ir Sovietų ambasada vėl užvaldė tuos Rūmus. Šiaip, rūpinantis pabėgėlių reikalais ir politiniais klausimais URM pareigūnai buvo labai malonūs, stengėsi padėti, tik apgailestavo, kad daug negali padėti ir sugestijonavo būti veikloje kukliems, nesigarsinti daug, kad galėtų mums geriau padėti. Tiek aš pats, tiek mano kolega latvis atsižvelgėme į tuos patarimus. Pirmas svarbus mūsų demaršas, padarytas 1945.06.16 dėl Baltų pabėgėlių likimo esančių okupuotoje Vokietijoje ir Prancūzijoje. Atsakyma gavome 1945.07.07. su

pažymėjimu - "confidential" iš Supreme Headquarters allied Expeditionary Force, pasirašytą T.J.Davis. Brigadier General, USA, Adjutant General. Jo turinį tuojuo pasiunčiau lietuviams Vokietijoje. Tai buvo svarbus dokumentas ir laikėme tai dideliu mūsų demaršo pasisekimu. Jungiu tai čia, kaip Priedą V.

Informacijai noriu pridurti, kad VLIK-as buvo man atsiuntęs 1944.09.30 data raštą, kuriuo paskyręs buvo mane - Charge d'Affaires, ir prašė Prancūzijos Užsienio Reikalų Ministeri tokiu titulu mane priimti. Turėdamas diplomatinę kortelę laikiau, kad geriau jo neįteikti, nes panašiai galvojo ir Ministeris B.K.Balutis, su kuriuo tuo laiku galėjau susisiekti. To rašto priede buvo nurodyta man tartis veikloje su dr.Dirmeikiu, A.J.Greimu ir dr.Br.Kaslu. Palengva veikiant ir plečiant kontaktus UR Ministerijoje ir su prancūzais politikais, bei intelektualais tiek informacijos klausimais, tiek įvairiais politiniais reikalais padėtis keitėsi ir daugeliui žmonių atrodė, kad nors Pasiuntinybė oficialiai neveikia, bet praktiškai ji veikia.

Informacijos reikalu 1943 m. tilpo mano devyni straipsniai "Voix Francaises", leidžiamame savaitraštyje Paryžiuje užvardinimu - "La Lithuanie sous le joug des Soviets" 1947-1949 metais vardu "Lithuanian American Information Center", 233 Broadwai, N.Y. 7, N.Y. USA buvo mano rūpesčiu išleista 33 numeriai leidinio "Options Lithuanienes Documentation", Fasci^{cul} 1 ligi 33. Buvo jo platinama 2000 egzempliorių ir išsiuntinėjama deputatams, senatoriams, žurnalistams, dokumentacijos centrams. Spaudoje buvo atsiliepimų, kad daug informacijų yra apie Lietuvą. 1952 m. buvo išleista 81 psl. mano rašyta brošiūra - "Peuples Opprimes. La Tragedie des Etats Baltes", išleido Monde ~~Nouvel~~^{nouveau}, Imprimerie Crete. Corbeil-Essonnes

(S.etm.). Ji buvo be mano pavardės, pažymėta - XXX ženklų vietoje pavardės. 1951 ir 1955 bei 1958 m. buvo mano atsakomybe leistas "Bulletin Lithuanien Service d'information et de Documentation. Periodique bimestriel. Adresas buvo man ~~o~~ 5, rue de Messine. Paris (8e). Directeur - S.A.Bačkis. Daug padėjo man tuos leidinius leisti prof.J.Baltrušaitis. Informacijos reikalu padėjau *Henry* de Chambon išleisti veikalą "La Tragedie des Nations Baltiques". Edition de la Revue Parlementaire, 28, rue de l'Entrepot, Paris 10e. išleista 1946 m. psl. 217. Tam savo veikalui autorius panaudojo visą mano jam duotą dokumentaciją apie trėmimus ir Sovietų okupaciją. Taip pat padėjau *Jean* Mauclore išleisti brošiūrą "La situation de l'Eglise Catholique en Lithuanie", Ed.Claire, 45, allée Nicolas Carnot. Le Raincy (S.et O.) 1950 metais išleista 28 psl. Union des Journalistes Libres de l'Europe Centrale et Orientale brošiūroje "La Presse derriere le Rideau de fer" išleistoje 1948 tilpo mano straipsnis (be parašo) - Le regime de presse dans les Etats Baltes occupes par l'Union Sovietique (psl.11-14).

Politiniu požiūriu reikšmingas įvykis buvo 1948.01.09. kada mane ir Latvijos Ministeri Grosvald priėmė Prancūzijos Prezidentas Vincent Auriol, kuriam išteikėme Baltų organizacijų memorandumą Baltijos Valstybių reikalui. Tai sustiprino mūsų padėti ne tik prancūzų tarpe, bet kitų tautų egzilų tarpe ir lietuvių sluoksniuose. Po to sekė mano pasiuntimas VLIK-o memorandumo 1949.07.18 Užsienio Reikalų Ministeriui. Ministrui Pirmininkui. Robert Schuman. Į tai gavau atsakymą iš URM, kad memorandumo gavėjas su realiu interesu susipažino su tuo dokumentu. Taip palengva plėtėsi santykiai su prancūzais, URM ir Lietuvos Diplomatijos Šefas S.Lozoraitis mane pakėlė Įgaliojotuoju Ministeriu nuo 1953.08.15.

palikdamas ir toliau eiti Lietuvos Charge d'Affaires Paryžiuje pareigas. Priedu, kaip Priedą VI, jungiu tą S. Lozoraičio isakymą.

Kaip svarbų dalyką reikia pažymėti isikūrima draugijos "France Baltique" 1954 m., kuriuo reikalu rūpinausi kartu su Estijos ministru Pusta ir Latvijos ministru Grosvald. Jos pirmininku buvo Ernest Pezet, didelis Lietuvos draugas. Su jo pagalba 1954 m. rugsėjo 12 d. ~~stra~~strasburge buvo paminėta 20 metų sukaktis pasirašytos 1934 m. rugsėjo 12 d. Ženevoje sutarties, kuria paprastai vadindavome Baltijos santarvės ir bendradarbiavimo sutartis tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos. Po to minėjimo buvo išleistas leidinys "XX anniversaire du Traite d'Entente et de Collaboration entre l'Estonie, la Lettonie et la Lithuanie", signe le 12 Septembre 1934 a Geneve. Reunion organisee par les ministres d'Estonie, de Lettonie et de Lithuanie, a Strasbourg, le 12 Septembre 1954 et presidee par M. Ernest Pezet, Vice - Presidet du Conseil de la Republique, President de l'Association France-Baltique". Tai buvo reikšmingas dėmesio susilaukęs renginys, nes įvyko tuo metu, kada vyko Strasburge Europos Tarybos posėdžiai ir nemaža Tarybos nariu dalyvavo tame renginyje. Kvietimai į tą minėjimą buvo išsiuntinėti daugeliui prancūzų politikų, žurnalistų.

Ryšium su informacine veikla atžymėti reikia mano kontaktus su prancūzais rašytojais, poetais, intelektualais, kurie gerbė O.L. Milašią, buvusį pirmą Lietuvos atstovą Paryžiuje nuo 1920 m. ligi 1925 m. liepos mėnesio. Organizavau jo 10 ir 20 metų mirties sukaktis. Tuo padėjau apjungti Milašiaus garbintojus, kurie ikūrė draugiją "Association Les Amis de Milosz", kuri mane išrinko jos Garbės Komiteto nariu. Tos draugijos Spiritus Movens yra Andre Silvaire, Milašiaus raštų leidėjas, o garbės pirmininku dabar yra

Česlovas Milašius, Nobelio literatūros premijos laimėtojas. Šioji draugija nepaprastai daug padėjo išgarsinti ne tik O.L.Milašiu, bet ir Lietuvą, jos kovą dėl laisvės. rengdama įvairius O.L.Milašiaus minėjimus. Nariu tos draugijos tarpe yra daug asmenų iš įvairių kraštų, kurie domisi O.L.Milašiaus kūryba.

Visą laiką būdamas Paryžiuje nuo 1940 m. iki 1960 m. kartu su žmona mūsų bute rengdavome Vasario 16 Dienos progą priėmimus, kuriuos po Paryžiaus išlaisvinimo metų atvykdavo URM. parlamento atstovai bei prancūzai simpatizuoja Lietuvos bylai. baltai. ukrainiečiai. vienas kitas žurnalistas.

Šalia veiklos su Prancūzijos oficialiais sluoksniais nuo 1950 m. rudens dalyvavau veiklose Centro ir Rytų Europos Komisijos (būstinė Londone), kaip jos vicepirmininkas; nuo 1951 m. rudens buvau Lietuvių Federalistų Sąjungos vadovybės generalinis delegatas. o nuo 1952 m. rudens buvau Lietuvių Tautinio Europos Sąjūdžio komiteto vicepirmininkas.

Nuo 1947 m. iki 1960 m. kol buvau Paryžiuje, pasiūsdavau Prancūzijos UR Ministrui notą, analoginę, kokia Lietuvos Pasiuntiniai Londone ir Vašingtone siūsdavo jų kraštų UR Ministeriams, kurie vykdavo į JAV, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos Užsienio Reikalų Ministerių Konferencijas, kur buvo svarstomi klausimai liečiant Vokietiją bei kitus klausimus. Tomis notomis buvo primenama Lietuvos okupacija ir prašoma, kad Vakarų Valstybės nepripažintų Baltijos valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą ir atsižvelgtų į Lietuvii tautos aspiracijas atgauti laisvę ir nepriklausomybę.

Nuolat, norėdamas priminti Lietuvą, laikydavau reikalinga tai atžymėti raštais, siunčiamais Prancūzijos Prezidentams. 1954 m.

sausio 18 d. pasveikinau Prezidenta R.Coty, o 1959 m. sausio 8 d. gen.de Gaulle. Į tai gavau padėkos laiškus iš Prezidentūros Generalinių Sekretorių. 1954.06.09 gavau Užsienio Reikalų Ministro G.Bidault padėką už mano pareikštas lietuvių vardu mintis ryšium su Dien Bien Phu kautynėmis Indokinijoje.

1958 m. parašiau pranešimą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimui tema - "Lietuvos Valstybės tarptautinė ir teisinė padėtis". Jis buvo atspausdintas leidiny - "Lietuva okupacijoje" - pranešimai Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimui apie Okupuotos Lietuvos gyvenimo kai kurias sritis. Leidinį paruošė PLB Seimo organizacinis Komitetas New Yorke 1958 m. Greta savo veiklos noriu paminėti ir mano žmonos Onos Bačkienės veiklą lietuviškais reikalais. 1947 m. ji atstovavo Lietuvos moteris Entente Mondiale de Femmes Kongrese: 1947 m. birželio mėnesį dalyvavo Pasaulinio Motinų Sąjūdžio (M.M.M.) Kongrese, kur darė pranešimą apie Lietuvą. 1953 m. tos pačios organizacijos studijų savaitėje Briuselyje ji buvo išrinkta tos organizacijos tarybos nare, kuriose pareigose tebėra ji ir dabar. 1948 m. kada Paryžiuje įvyko J.T.Organizacijos Pilnaties posėdžiai, kur JAV delegacijos nare buvo Eleonora Roosevelt, O.Bačkienė, kartu su įtakingomis prancūzėmis, matėsi su Rooseveltiene ir kalbėjo Lietuvos reikalais. 1960.06.13 man išvykstant į Lietuvos Pasiuntinybę Vašingtone, URM Europos Direktorius Jean Laloy surengė lunčą, į kuri buvo pakviestas Latvijos Ministeri Grosvalda, J.Baltrušaiti, porą savo bendradarbių iš URM, su kuriais susitikdavau Lietuvos klausimais. Ta proga pranešė, kad bus išduota diplomatinė kortelė S.Lozoraičiui, kadangi buvau prašęs po mano išvažiavimo laikyti jį Lietuvos atstovu Paryžiuje. Tai buvo reikšmingas dalykas, kad Prancūzai sutiko išduoti diplomatinę kortelę asmeniui, kuris nebuvo

Lietuvos Pasiuntinybės Paryžiuje pareigūnu. Tuo būdu, 1960 m. man išvykus keturi lietuviai turėjo Prancūzijos diplomatinės korteles, būtent : S.Lozoraitis, J.Baltrušaitis, paskirtas patarėju 1951 m. S.Lozoraičio įsakymu, A.Liutkus, sekretorius, ir gen.štabo pulk. J.Lanskoranskis. S.Lozoraitis dažnai atvykdavo Paryžiu, pasimatydavo su URM pareigūnais, prancūzais politikais bei pavergtu tautų egzilyje veikėjais ir su lietuviais. Ministeriui S.Lozoraičiui nesant- Lietuvos reikalais Prancūzijos URM rūpinosi J.Baltrušaitis. Jokiais raštais jis nesikreipė į Prancūzijos URM. Lietuvos reikalus jam padėjo ginti jo garsus vardas, kaip meno istoriko, nes jis yra parašęs 20 veikalų iš meno istorijos. Lietuviškai yra išleista jo "Visuotinė meno istorija" ir angliškai "Lithuanian Folk art" 1948 m. Nuo 1944 m. jis atstovavo lietuvius Tarptautinėje mokslu ir menų akademijoje, Pavergtu Europos Tautų asamblėjoje, Europos sąjūdyje, Kultūrinės laisvės kongrese 1947 - 1948 m. Jis laikė paskaitas New Yorko ir Yale universitetuose, lankėsi su paskaitomis 1952 - 1953 m. Amsterdame, Utrechte, Leydene, Kolno ir Yale universitetuose bei Niujorko Metropolitan Muziejuje meno klausimais. J.Baltrušaitis buvo gimęs 1903 m. gegužės 17 d. Maskvoje. Daktaro laipsnį gavo Sorbonoje 1931 m. Paryžiuje mirė 1988 m. sausio 25 d. Pasiuntinybės Sekretorius A.Liutkus mirė 1970.02.09 ištiktas širdies smūgio. Aukščiau minėtas ponas J.Lanskoranskis, g.1893.01.07 mirė 1980.08.03. palaidotas Briuselyje. Ministerio P.Klimo 1940.06.10 dienos rašte minimas J.Deksnyš 1940 m. Sovietams Lietuvą okupavus - liepos mėnesį išvyko Berlyną, kur išbuvo iki 1941 m. birželio galo, kada išvyko Lietuvon. Grėsiant Sovietų okupacijai 1944 jis apleido Lietuvą, pasitraukė į Vakarus, atvyko 1945 m. gale Paryžiu ir netrukus

išvyko į JAV, kaip gimęs Amerikoje. Jis dar gyvas (g.1909 m.) ir gyvena Connecticut valstijoje.

1989 m. gruodžio 19 d. su žmona atvykau Prancūzijon. kur gavau prailginimą mano ir mano žmonos diplomatinį kortelių, kurias turėjom 1960 m.

Kada AT Prezidiumo Pirmininkas paskyrė Ričardą Bačkį Lietuvos delegatu Prancūzijoje 1990.04.13 ir kada Prancūzai jį pripažino tokiu, tai nebelaikiau tikslinga man eiti pareigas. Tik URM pareigūnams į mane kreipiantis - esu suteikęs informacijų kiek tai liečia buvusios Lietuvos Pasiuntinybės Rūmus. Su šiuo jungiu Priedu VII V.Landsbergio 1990.04.13 rašto fotokopija, kartu su padėka R.Bačkui už jo veiklą Lietuvos reikalais. Be to, jungiu Priedu VIII TV 2 kanalu paminėjimą J.Baltrušaičio 1990.02.15, kur nėra užsiminta apie jo veiklą Lietuvos reikalais, tik kalbėta apie jo mokslinę veiklą.

Aprašes buvusių Pasiuntinybių likimą po Lietuvos okupacijos Berlyne, Romoje, Stokholme ir Paryžiuje, kur dabar veikia Lietuvos ambasada nuo 1992.02.03. kada amb. O.Balakauskas įteikė Prancūzijos Prezidentui Kredencialus, bet Lietuvos Pasiuntinybės Rūmų atgavimo reikalas dar lig šiol nėra aiškus, - paliesiu trumpai Lietuvos Pasiuntinybių ir Konsulatų likimą ir veiklą po 1940 m. birželio 15d. kurių Sovietų Sąjunga negalėjo veiklos sustabdyti dėl to, kad tos valstybės kur mūsų įstaigos veikė - nepripažino Sovietų smurto ir Baltijos Valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą.

Pirmoje eilėje paliesiu tas Pasiuntinybes ir Konsulatus, tai yra institucijas, kurių veikimas buvo baigtas iki 1977 m. sausio mėnesio. Antroje eilėje trumpai apibūdinsiu Lietuvos Konsulatų ir

Pasiuntinybių veikimą iki 1991 m. rugsėjo mėn. kada Lietuva pripažino Laisvasis pasaulis.

Lietuvos atstovavimas prie Tautų Sąjungos Ženevoje ir Berne.

1940 metų pradžioje J.Savickis buvo Lietuvos delegatu prie Tautų Sąjungos Ženevoje. Pagal J.Urbšio 1940.03.01 telegramą Nr.170 J.Savickiui buvo pranešta, kad Lietuvos delegatu skiriamas Edv.Turauskas ir J.Savickis buvo prašomas tai pranešti Tautų Sąjungos Gen. Sekretoriui. Edv.Turauskas Lietuva apėjo 1940.06.15 ir atvyko Šveicarijon birželio gale. Lietuvos delegatu prie Tautų Sąjungos jis išbuvo kol baigėsi Tautų Sąjungos veikla 1945 m. ir tuo pačiu laiku jis ėjo Pasiuntinybės Patarėjo pareigas prie Lietuvos Pasiuntinybės Šveicarijoje, kur Pasiuntiniu buvo J.Saulys, o Pasiuntinybės Sekretoriumi dr.A.Gerutis, Berne. J.Savickis nuo 1940 m. vidurio apsigyveno Prancūzijoje Roquebrune, kur mirė 1952m.gruodžio 22 d., kur ir palaidotas.

Edv.Turausko veikla prie Tautų Sąjungos, kaip buvo anksčiau minėta: pasireiškė protesto nota iteikta 1940 m. liepos mėn. Tautų Sąjungos Gen. Sekretoriaus pavaduotojui bei vėliau jo pasimatymais su Tautų Sąjungos pareigūnais kartu su dr.A.Geručiu, kuris buvo Lietuvos delegacijos prie Tautų Sąjungos sekretorius. Edv. Turauskas būdamas Berne nuo 1940 m. iki 1946 m. veikė kaip Lietuvos Pasiuntinybės Šveicarijoje patarėjas, dalyvavo Lietuvos Pasiuntiniu pasitarimuose Romoje ir Berne 1940 m. darė žygių pas Šveicarus, kad A.Smetona, Lietuvos Prezidentas, gautų leidimą apsigyventi Šveicarijoje. Šveicarams nedavus leidimo A.Smetona apėjo Šveicariją 1941 m. sausio 2 d. ir išvyko į JAV per Portugaliją.

Brazilija. Visa Edv. Turausko veikla reiškėsi ryšių palaikymu Lietuvos Pasiuntinybių tarpe, žinių teikimu Šveicarų spaudai ir Vyriausybės sluoksniams, kada dr. J. Šaulys gyveno Luganoje. Kada Šveicarija 1946 m. lapkričio mėnesi sustabdė Lietuvos Pasiuntinybės veiklą, Edv. Turauskas apleido Šveicariją ir 1947 m. persikėlė Prancūzijon, kur mirė 1966 m. rugsėjo 12 d. Palaidotas Nanterre, prie Paryžiaus. Prancūzijoje jis veikė Lietuvos reikalais, palaikydamas kontaktą su VLIK-u, Lietuvos Laisvės Komitetu, atstovavo lietuvius Tarpautinėje Laisvųjų žurnalistų Federacijoje, Pavergtų Europos Tautų Pilnaties delegacijoje Paryžiuje, Krikščionių Demokratų Organizacijoje atstovavo lietuvius. Be straipsnių, kuriuos yra rašęs būdamas Šveicarijoje yra parašęs dar brošiūrą 80 psl. "Le Sort des Etats Baltes", išleista Reutlingene 1954 m. VLIK-o rūpesčiu. Atžymėtina, kad 1960 m. gegužės 16 d. įvykstant viršūnių konferencijai Paryžiuje Edv. Turauskas buvo ištremtas į Korsiką kartu su egzilais kitų kraštų veikėjais, kas rodo, kad jo veikimas Lietuvos reikalais buvo sekamas. Man padarius žygių ir įtakingiems prancūzams padedant jo ištrėmimas buvo sutrumpintas. Edv. Turausko archyvas buvo pasiūstas Hoover Institution on War Revolution and Peace, Stanford, CA. 94305. JAV Lietuvos Pasiuntinio dr. J. Šaulio veikla yra anksčiau pažymėta. Likęs Šveicarijoje po Pasiuntinybės veiklos sustabdymo 1946 m. jis, kaip jau anksčiau minėta, mirė 1948 m. rugsėjo 18 d. palaidotas Lugano. Jo archyvas buvo perduotas 1952 m. Pensylvanijos Universitetui.

Kalbant apie Lietuvos URM pareigūnus Šveicarijoje prisimintinas Stepas Garbačiauskas, vice-konsulas Ciuriche nuo 1938.08.01. Jis labai daug padėjo lietuviams tremtiniam dokumentų tvarkymo reikalais. Mirė Ciuriche 1983.08.02 kur ir palaidotas.

Vėliausiai miręs Lietuvos diplomatas Šveicarijoje yra dr. A.Gerutis, miręs 1985.12.01 d. Jo veikla reiškėsi informacinio biuletenio leidimu 1940 - 1945 m., parūpinimu informacijų Šveicarijos spaudai ir Lietuvos veikiančioms institucijoms. 1954 m. Lietuvos Diplomatinės Sefas S.Lozoraitis jį pakėlė Pasiuntinybės Patarėju, o 1980.07.21 d. Įgaliotu Ministru. Jis tegalėjo Šveicarijoje rūpintis Lietuvos reikalais tik privačiai ir šveicarai neleido jam naudotis net Lietuvos diplomatiniais pasais 1946 m. Jis yra parašęs šias knygas: 1943 m. Kleinstaatliches Schicksal zwischen Russland und Deutschland, 1943; Die baltischen Probleme, 1944; Gedanken zur Sowjetischen Russifizierungs politik im Baltikum (Acta Baltica 1965). Jis buvo redaktorius knygos "Lithuania 700 Years", New York 1969, kur buvo straipsniai kelių autorių. A.Gerutis Berne rinko Lietuvių Bibliografinį Archyvą, kurį perdavė Lietuvon Vilniaus Universiteto Bibliotekai prieš mirtį. Jo archyva susirašinėjimą su Lietuvos Diplomatine Tarnyba, po jo mirties, perėmė p.S.Lozoraitis Romoje parsiveždamas. Be minėtų veikalų dr.A.Gerutis išleido dar du veikalus: Petras Klimas, leidėjas Viltis, Cleveland, Ohio, JAV, 1978 m. 318 psl. ir dr.Dovas Zaunius, išleido Viltis, Cleveland, Ohio, JAV, 1982 m. 565 psl. Dr. A.Gerutis mirė 1985.12.01d. Jo žmona, rodos, dar gyva. Jų adresas buvo Berne - Karl Spitteler str. 22, CH-3006, Berne, Switzerland.
tel.41-31-440-030.

Dar buvo Šveicarijoje Generalinis Garbės Konsulas Friedrich Simon, Zuriche; ar jis dar gyvas - nežinau. Ten turbūt yra miręs. Jis liko ištikimas Lietuvai ligi kol šveicarai leido lietuviams veikti ligi 1946 m. lapkričio mėnesio.

Pabrėžtina yra tai, kad Šveicarai, sustabdydami Baltų veikimą 1946 m. perėmė archyvus, Latvių Pasiuntinybės rūmus, bet juos laikė savo žinioje - Sovietams neperdavė. Dabar jie viską perduoda Nepriklausomoms Baltijos Valstybėms.

Pažymiu, kad Lietuva neturėjo nei prie Tautų Sąjungos, nei prie Šveicarijos Vyriausybės jokių nuosavų rūmų. Tik nuomojo patalpas.

Lietuvos atstovavimas Brazilijoje 1941 - 1967 metais.

Lietuva nors turėjo diplomatinis santykius su Brazilija, bet 1940 metais neturėjo ten Pasiuntinybės. Laimingu būdu Prezidentui A.Smetonai vykstant į JAV per Braziliją ir vedant pasikalbėjimus su Brazilų Vyriausybės žmonėmis pavyko gauti Brazilų sutikimą priimti Lietuvos Diplomatinį pareigūną attache titulu 1941 m. vasario mėnesį. Juo tapo dr.Fricas Meieris, g.1893 m. liepos 16 d., Alzase, baigęs mokslus Heidelberge. Miunchene, Strasburge, kur universitetuose jis studijavo. 1920 metais jis atvyko Klaipėdon. 1923 m. Klaipėdos teritorijai perėjus Lietuvai ji, kaip ekspertas, dirbo su Lietuvos įstaigomis Klaipėdoje ligi 1939 m., kada Vokiečiai užėmė Klaipėdą. Jis emigravo 1940 m. į Rio de Janeiro. Nuo 1943 m. jis buvo paskirtas Lietuvos Diplomatijos šefo S.Lozoraičio pirmu sekretoriumi ir Charge d'Affaires, o 1951 m. buvo pakeltas Įgaliotu Ministru. Oficialiai veikė tik ligi 1961 m., kada Brazilai atsisakė pripažinti Baltijos Valstybių Pasiuntinybes ir Konsulatus. Neoficialiai jis veikė ligi mirties. Mirė 1967 m. vasario 6 d. Rio de Janeiro. Jam talkininkaudavo Petras Babickas, g.1903 m. gegužės mėn. 12 d. mirė 1991.08.27 d. Rio de Janeiro. žinomas kaip rašytojas. Dr. Meierio adresas (Pasiuntinybės) buvo - av. Erasmo

Bragae, 277. S/609. Rio de Janeiro, Brasil. Brazilijoje 1940 m. buvo Lietuvos Konsulatas, kur Konsulu buvo Aleksandras Polišaitis. Raštvedžiu dirbo su juo Stasys Remenčius. Kaip aukščiau pasakyta Konsulatas veikė oficialiai ligi 1961 m. pagal Brazilų apsisprendimą uždaryti Baltų istaigas. Konsulatas neoficialiai veikė ligi 1966 m., kada Konsulas Polišaitis mirė 1966 m. sausio 9 d. Jo buvęs pagalbininkas S. Remenčius mirė 1981.05.25d. Sao Paulo. Lietuviams po jų mirties padėdavo Kap. Juozas Čiuvinškas, gyvenas Sao Paulo.

Lietuvos Konsulato Sao Paulo archyvas buvo atgabentas Lietuvos Pasiuntinybėn Vašingtone, kur jis ir tebėra.

Argentina - Urugvajus. Kaip šio rašinio pradžioje buvo minėta

- Lietuvos Pasiuntinių Argentinoje buvo dr. K. Graužinis. Oficialiai jis galėjo veikti iki 1947 m. kada Argentina atsisakė pripažinti Baltijos Valstybių diplomatinis atstovus. Dr. K. Graužinis su Pasiuntinybe persikėlė Urugvajun, i Montevideo. Jos adresas buvo - Rambla Rep. de Chile 1660. Montevideo. Rep. D. Del Urugvaj. Pasiuntinybės personale buvo Anatolijus Grišonas, kaip raštvedys, paskui kaip sekretorius ir patarėjas ir Kazys Čibiras, g. 1911.06.05 Vilniaus krašte, dirbes Pasiuntinybėje, kaip informacijos reikalams pareigūnas Buenos Aires. Dr. K. Graužiniui mirus širdies smūgiu 1969.06.05 Lietuvos Charge d'Affaires pareigoms Urugvajus A. Grišona pripažino ir jis tuo titulu veikė iki mirties 1977.01.01. Po jo mirties Pasiuntinybės darbas buvo baigtas, nes neimanoma buvo rasti pareigūną jo vieton dėl to, kad nebeturėjo jokio pareigūno. Kuris 1940 m., būtų buvęs Lietuvos Diplomatinėje tarnyboje ir būtų buvę galima paskirti. Pareigūnu paskirti asmeni, nebuvusi 1940 m. tarnyboje buvo neimanoma, nes Vašingtone Valstybės Departamentas

tokiam pareigūnui nebūtu leides kreditu. Dėl to Urugvajaus postas ir liko neužimtas nuo 1977.01.01. Dr.K.Graužinis ir A.Grišonas buvo gana veiklūs ir efektingi Lietuva reprezentavo, kaip oficialūs pareigūnai, įrašyti į diplomatinį listą ir traktuojami oficialiai. Informacijos reikalų ypatingai gražiai dirbo Kazys Čibiras, vilnietis. Jis, deja, mirė 1974m. rugpjūčio 11 d., bet jo informacijos veikloje reikia užfiksuoti virš 500 straipsnių Pietų Amerikos spaudoje, kur buvo akcentuojamas komunizmo pavojus ir jo veikla Sovietų okupuotoje Lietuvoje. Jis pasirašydavo slapyvardžiu Verax. Be straipsnių jis yra parašęs 6 knygas Lietuvos klausimu ir išleides 1955 Lituania rinkinį medžiagos apie Lietuvą. 1960-1966 m.m. jis redagavo Eltos biuletinį ispaniškai. Savo veikloje spaudoje visur akcentuodavo lietuvių tautos norą būti laisva ir nepriklausoma. Tai asmuo daugiausiai nusipelnęs Lietuvai informacijos reikalų.

Kolumbijoje. Šiame krašte neturėjome 1940 nei Pasiuntinybės nei Konsulato. Kolumbijos Vyriausybei sutikus Lietuvos Diplomatijos Šefas S.Lozoraitis 1953 paskyrė buvusį URM pareigūną, Stasi Siruti garbės konsulu Bogotoje. 1966 m. Lietuvos Diplomatijos Šefas jį pakėlė generalinių Lietuvos garbės Konsulu. Jo adresas buvo - Consulat de Lithuanie, Carr. 6, Nr.14-82, Apart. Aero Nr.42-49, Bogota, Colombia. Apie jo veiklą tiek būdamas Paryžiuje (1943 - 1960), tiek Vašingtone (1960 - 1987) žinių negaudavau. Matyt, jis informuodavo tik Diplomatijos Šefą.

Lietuvos Pasiuntinybių ir Konsulatų veikla nuo 1940.06.15 iki 1990.03.11, t.y. tų istaigų, kurių veikla tęsėsi be pertraukos ir Sovietų Sąjungai nepavyko jų likviduoti.

Lietuvos Pasiuntinybė Londone. Nors Anglija pripažino Baltijos Valstybių inkorporaciją į Sovietų Sąjungą de facto, bet faktiškai leido Lietuvos Pasiuntinybei veikti, prailginti ir išdavinėti Lietuvos užsienio pasus ar bet kokius pažymėjimus. Personale po 1940.06.15 liko tik Pasiuntinys B.K.Balutis ir Patarėjas V.Balickas. Nuo 1942 m. Pasiuntinybės personalas buvo itraukiamas oficialiai į sąrašą, kaip asmenys gauna teisę naudotis diplomatine jos Karališkos Vyriausybės, **bet** nebebuvo itraukiami pilnai į diplomatinį listą, nes jų kraštas nebuvo nurodytas. Ministeriui B.K.Balučiui mirus 1967 m. gruodžio 30 d. Lietuvos atstovo pareigas perėmė Vincas Balickas. Oficialiai Britų Vyriausybė jį pripažino 1968 m. sausio 22 d. Charge d' Affaires titulu, tik nepažymint krašto. Jis figūravo diplomatiniam sąrašui, t.y. kol Britai pripažino Lietuvos nepriklausomybę. Pasiuntinybė daug pasitarnavo dokumentu reikalų ypač tremtiniams po karo paliaubų 1945.05.08 ir rūpinantis jų emigracijos ir užjūrius reikalais bei apsigyvenimo klausimais Anglijoje. Karo ir pokario metais Ministeris B.K.Balutis laikėsi nepaprasto atsargumo ir taip patardavo kitiems, nes jo nuomone reikėjo derinti veiklą prie susidariusių aplinkybių ir atsargiai parinkti veikimo metodus, kad nebūtų pakenkta Lietuvos reikalui. Ginant Lietuvos bylą buvo iteikiamos notos Britų Vyriausybei, prašant nepripažinti Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą. Veikiama buvo solidarumo dvasioje su estais ir latviais, kaip Baltijos Santarvės sutarty 1934.09.12 buvo nustatyta. Pasiuntinybės adresas, dabar ambasados, yra - 17, Essex Villas, London W.8. Didžioji Britanija. Dabar galima džiaugtis, kad Britai gražino Lietuvai aukso vertę, kuria 1967 m. buvo perdave susitarimu su Sovietų Sąjunga.

Informacijos reikalų specialių leidinių Pasiuntinybė neturėjo, tenkindavos duoti informaciją apie Lietuvą, kada kas informacijų prašydavo.

Lietuvos Pasiuntinybė prie Sv.Sosto. Po 1940.06.15 iki 1959 m.

Vatikanas teikė pilną pripažinimą Lietuvos Pasiuntiniui S.Girdvainiui. Kada 1940 m. rugsėjo 23 d. Popiežius Pijus XII priėmė specialioje audiencijoje S.Girdvaini. E.Turausko lydima, tada Popiežius, kada E.Turauskas pasakė, jog Ministeris S.Girdvainis eina pareigas ir toliau, kaip ligšiol. - Popiežius pasakė "Mais bien sur, mais cela va de soi" (tikrai taip, bet tai ai savaime suprantama). 1959 m. Popiežius Jonas XXIII pakeitė S.Girdvainio kredencialus ir užuot "Igalotojo Ministerio" galima buvo vartoti titula " gerant d'Affaires ". Vėliau reikalai gerėjo, ypačiai prie Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo. Su Pasiuntiniu S.Girdvainiu Pasiuntinybėje dirbo Stasys Lozoraitis, jr. nuo 1943 m., nuo 1947 m. kaip attache. o nuo 1953 m. kaip pirmas sekretorius. Stasys Lozoraitis, jr. 1935-1940 m. mokėsi Marijos Pečkauskaitės gimnazijoje Kaune; Romoje baigė Vokiečių gimnaziją 1943 metais ir teise studijavo Romos Universitete 1944-1948 m. Jis yra gimęs 1924m. rugpjūčio 2 d. Berlyne. 1970 m. birželio 15 d. S.Girdvainiui mirus Lietuvos atstovo pareigas pradėjo eiti Pasiuntinybės pirmasis Sekretorius S.Lozoraitis, jr. Nuo 1984 m. jis tas pareigas pradėjo eiti kaip Pasiuntinybės patarėjas. Nuo 1944 m. S.Lozoraitis dalyvavo Italijos lietuvių veikloje, yra buvęs Lituania draugijos valdyboje, centriniam lietuvių Komitete, kurio pirmininku buvo 1950 m., kada buvo vėliau ir Italijos lietuvių bendruomenės laikinojo organizacinio Komiteto pirmininku. 1950-1952 m. jis buvo Tarptautinės tremtinių intelektualų sąjungos Valdyboj ir paskutiniu laiku yra daug dirbes Sv.Kazimiero 500 metų sukakties

minėjimo Komitete bei Komitete ruošiant 600 metų Lietuvos Krikšto sukakties minėjimą. Būdamas Pasiuntinybės pareigose jis keliomis progomis lankėsi JAV, kalbėjo didžiųjų lietuvių organizacijų suvažiavimuose, bendradarbiavo spaudoje. Nuo 1970 m. iki 1990.03.11. S.Lozoraitis ėjo Lietuvos atstovo pareigas, kaip Pasiuntinybės Patarėjas, įrašytas Vatikano diplomatiniam liste. Tuo tarpu, rašydamas šią Lietuvos Diplomatinės Tarnybos apžvalgą, nežinau, ar yra kokių pakeitimų. Adresas toks: Via Po 40, 00198 Roma, Italy. Tel. 39-6-855-4442.

Lietuvos Generalinis Garbės Konsulas Toronte, Kanadoje.

Kanadoje Lietuvos atstovavimas buvo Lietuvos Garbės Konsulų rankose nuo 1937 m. kada buvo užmegzti diplomatiniai santykiai tarp Lietuvos ir Kanados. Pirmuoju Lietuvos Generaliniu Garbės Konsulu buvo paskirtas kanadietis Gerald **L. P.** Grant-Suttie. Po jo mirties 1949 m. toms pareigoms buvo paskirtas buvęs Lietuvos Pasiuntinys Stokholme Vytautas Gylys. Paskyrimu rūpinosi Lietuvos Ministeris P.Žadeikis Vašingtone, o Lietuvos Diplomatinijos šefas S.Lozoraitis V.Gyli toms pareigoms paskyrė. V.Gylys mirė 1959.06.14. Po jo mirties Lietuvos Gen. Garbės Konsulo pareigoms buvo paskirtas buvęs Lietuvos URM pareigūnas dr. Jonas Žmuidzinas, kuris yra buvęs Lietuvos Pasiuntinybės Konsularinio Skyriaus vedėju Londone. Jį paskyrė Lietuvos Diplomatinijos šefas S.Lozoraitis 1962 m., o Lietuvos Charge d'Affaires a.i. J.Kajeckas Vašingtone padarė reikalingu žygių, kad Kanados Vyriausybė tą paskyrimą pripažintų. Dr. J.Žmuidzinas buvo įrašytas į Kanados anglų ir prancūzų kalba leidžiamą sąrašą "Diplomatic Consular and other Representatives in Canada". Tokiame sąrašė jis vienintelis iš Baltijos Valstybių figūravo ligi mirties - mirė jis 1989.11.03. Palaidotas Toronte. Jis

figūravo taip pat "List of Members of the Consular Corps Association of Toronto". Tų sąrašų dėka jis dalyvaudavo konsulų posėdžiuose ir informacinės literatūros skleidimu vykdoma konsulo reprezentacija ir Lietuvos atstovavimu. Jis figūravo World Trade Center Toronto garbės nariu.. Jis dalyvavo 1974 m. iškilmėse CNR bokšto, paskutinės plytos idėjimo ceremonijoje ir žiniaraštyje buvo įrašyta, kad tarp 40 kraštų atstovų "Lithuania was represented by Dr. Jonas Zmuidzinas Acting Consul General". Jis buvo įgaliotas išduoti Lietuvos užsienio pasus, ar juos prailginti. Dr. J.Zmuidzinas 1960 m. Paryžiaus Universitete apgynė tezę "Commonwealth polono-lithuanien o l'Union de Lublin (1569)" ir gavo teisės daktaro laipsnį. 1980 m. jis išvertė į prancūzų kalbą Lietuvos 1520 metų statuta, kurio vienas mašinosraščio nuorašas padėtas Paryžiaus Bibliotheque Nationale, o kitas Pensilvanijos universiteto bibliotekoje. Po dr. J.Zmuidzino mirties Lietuvos Generaliniu Garbės Konsulu Toronte buvo dr. S.Bačkio, Lietuvos Diplomatijos šefo, paskirtas Haris Lapas, gimęs 1924.04.14 Genių kaime, Pagėgių apskrityje. Iš profesijos jis yra inžinierius, gavęs mokslo laipsnį 1953 m. Paskyrimas Konsulu buvo praneštas Kanados Vyriausybei 1990.01.02, o Toronte - "List of Members of the Consular Corps Association of Toronto" jis tuojuo buvo įrašytas. Paskyrimo pranešimu rūpinosi Lietuvos atstovas Vašingtone Stasys Lozoraitis, jr. Kanados Vyriausybė oficialiai pripažino Lietuvos Generalinį Garbės Konsulą 1990 m lapkričio mėnesį. Jo adresas yra - 10 Teakwood Gr. Don Mills, Ont. M3 2Z1, Canada, tel. 416-494-4009.

Lietuvos Generalinis Garbės Konsulas Venesueloje. dabar

Lietuvos Ambasadorius Dr. Vytautas A. Dambraiva.

1990 kovo 10 d. Lietuvos Diplomatijos šefas dr. S.A. Bačkis paskyrė dr. Vytautą A. Dambraivą, publicistą, buvusį JAV diplomata, savo asmeniniu atstovu Venesueloje, suteikiant asmeniškai Lietuvos Generalinio Garbės Konsulo rangą. Jam buvo ~~pavesta~~ ginti Lietuvos, jos piliečių bei lietuvių kilmės asmenų teises ir interesus Venesueloje, stiprinti ryšius tarp lietuvių bendruomenės ir politinių, socialinių, kultūrinių bei religinių krašto institucijų. Taip pat jam buvo pavesta vykdyti, reikalui iškilus, pavestus uždavinius ir kituose Lotynų Amerikos kraštuose. Kadangi jis buvo paskirtas Lietuvos ambasadoriumi Venesueloje tad, daugiau apie jo biografiją nieko neberašau, manydamas, kad URM turi visas žinias apie jį. Savu laiku, 1990.05.12-13 apie tą paskyrimą esu pranešęs p. A. Saudargui, UR Ministrui, kada jis lankėsi Paryžiuje ir kada su juo kalbėjau. Dabartinis adresas ambasadoriaus dr. V. A. Dambraivos yra toks: Quinta Mapi, 10 Transversal (Final 4 av.) Los Palos Grandes, Caracas 1062, Venezuela. Jo telefonas yra: 582-283-8140.

Lietuvos Konsulatai ir Lietuvos Pasiuntinybė JAV. Lietuvos Garbės

Konsulu Bostone 1939 buvo paskirtas advokatas Antanas Osvaldas Shallna (Anthony Oswald) gimęs 1894.02.28 Scrantone, Pensilvanijos valstijoje, JAV. Jis mirė 1971 m. birželio 19 d. Po jo mirties buvo prašyta jo žmona, advokatė taip pat, gimusi Lietuvoje, sutikti būti Garbės Konsule. Ji, deja, dėl amžiaus (g. 1895.11.20, Baltakiuose) atsisakė pareigas prisiimti. Lietuvos Charge d'Affaires J. Kajeckas nerado tinkamo kandidato ir taip nuo 1971 m. birželio 19 d. nebėra Lietuvos Gaarbės Konsulo Bostone. Jis buvo baigęs teisės mokslus George Washington universitete 1921 m. ir kartu su žmona Bostone

pradėjo advokatauti. Jis galėjo ginti bylas Massachusetts valstijoje, ^{visose} teismų institucijose. Nuo 1955 ligi išėjimo į pensiją jis buvo Aukščiausiojo Massachusetts Valstijos Teismo auditoriumi. Jis atstovavo ^{Kaltinamuosius} imigracijos ir ištrėmimo bylose JAV Imigracijos Komisijoje. Eidamas Lietuvos Garbės Konsulo pareigas Bostone jis padėjo šimtams lietuvių ir baltų pabėgėliams isikurti JAV. Jis yra parašęs daug straipsnių, liečiančių Baltijos Valstybes ir yra laikęs daug prakalbų Faneuil Hall Bostone ir Cooper Union New Yorke lietuviams ir amerikiečiams. Jis buvo nariu daugelio organizacijų, kurių buvo pirmininku. Labai daug padėjo savo advokatavimu lietuvių kilmės asmenims jų palikimo bylose, gindamas lietuvių teises. Jo mirtis ^{buvo} didelis nuostolis konsularinei tarnybai. Jis mirė Cambridge, Massachusetts Valstijoje, kur gyveno.

Rašant Lietuvos Konsulų ir garbės Konsulų JAV apžvalgą - laikau reikalinga paaiškinti, kodėl JAV-se galima buvo 1940-1990 metu laikotarpyje pakelti žemesnio rango pareigūnus į aukštesni rangą bei kodėl galima buvo iš viso skirti naujus garbės konsulius. To dalyko pagrindas buvo tas, kad pagal Valstybės Departamento nuostatus svetimų valstybių Konsulų reikalui - galima buvo rangą pakelti tik diplomatinės misijos galvai apie tai pranešant Valstybės Departamentui. Lietuvos atveju - pakako misijos šefui tai pranešti Valstybės Departamentui, rašte pažymint, kad tai daroma Lietuvos Diplomatinės Misijos šefui pritarus. Naujų Konsulų skyrimo atveju - buvo ta pati procedūra. Apie tai, kad Ministeris S. Lozoraitis buvo Lietuvos Diplomatinės Misijos šefas - Ministeris P. Žadeikis buvo pranešęs Valstybės Departamentui savo 1949 m. dirželio 23 d. raštu apie J. Urbšio

telegramos Nr.288 turini, kuri esu šios apžvalgos pirmame puslapy pateikęs.

Lietuvos Generalinis Garbės Konsulas Los Angeles. Lietuvos garbės

Konsulu Los Angeles mieste buvo paskirtas Julius Jonas Bielskis. Juristas ir diplomatas, 1939 metais. gimęs 1891 m. sausio 6 d. Tytuvėnuose, Raseinių apskrity, atvykęs į JAV 1908 m. Jis studijavo teisę ir tarptautinę teisę George Washington Universitete, Konstitucinę teisę Fordham Universitete ir Teisių Colledge baigė American University 1922 metais. Politinę veiklą jis pradėjo 1916 m., kada Amerikos lietuvių Tautinė Taryba jį pasiuntė delegatu į Lietuvą ištirti, kaip Lietuvai galima būtų padėti Vokiečių okupacijos metu. Tuo reikalu jis tarėsi su Vokietijos Raudonuoju Kryžiumi, Šalpos organizacijomis Šveicarijoje ir Skandinavijoje. 1916 m. jis gynė Lietuvos interesus Pavergtų Tautų Kongrese Lausanoje, Šveicarijoje. Grįžęs 1917 m. į JAV jis buvo paskirtas rūpintis Lietuvos reikalais Vašingtone, kur jis įkūrė Lietuvių Informacijos Biurą ir jam vadovavo kelerius metus. Jis buvo išrinktas Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininku ir pirmininkavo lietuvių konferencijoms. Jis rūpinosi lietuvių parašu rinkimo reikalais peticijai dėl Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo. Ta peticija 136 tomų rinkiny buvo pateikta Prezidentui Warren G. Harding Baltuosiuose rūmuose. 1921 m. Lietuvos Vyriausybė paskyrė Bielski Finansinę lietuvių misiją JAV. Po poros metų jis buvo paskirtas įkurti Lietuvos Konsulatą JAV. 1926 m. jis rezignavo iš konsularinės tarnybos ir perėjo dirbti draudimo kompanijoje. Po kelių metų jis persikėlė į Kalifornijos Valstiją ir pasitraukė iš draudimo bendrovės darbo 1956 m. Tais metais, t.y. 1956 m. jis buvo pakeltas Lietuvos Generaliniu Garbės Konsulu Los Angeles mieste. Jis yra

parašes lietuvių kalba "Kelionė Lietuvon 1916 m.", o anglų kalba - "Lithuania. Sidelights on Life in Lithuania". I anglų kalba jis išvertė istorinę novelę "The Battle of Grunwald" (Ivan K. Sokolnikovo kūrinį), atspausdinta 1963 m. Los Angeles mieste. Jis mirė 1976 m. gruodžio 26 d., palaidotas Santa Monica, Los Angeles priemiesty, kur gyveno.

Po jo mirties man teko rūpintis Lietuvos Generalinio Konsulo paskyrimu, kada nuo 1977.01.01 buvau pripažintas Valstybės Departamento Lietuvos Charge d'Affaires pareigose. JAV veikianti Lietuvių Bendruomenė tuojau pasiūlė savo kandidatą. Bet Los Angeles mieste veikiančios lietuvių visos organizacijos į Lietuvos Generalinio Garbės Konsulo postą ^{pasiūlė} inž. Vytautą Čekanauską, gimusi 1929.03.07 d. Kaune, atvykusi į JAV 1949 m. rudenį. Karinę prievole jis buvo atlikęs JAV kariuomenėje, dalyvavo Korėjos kare ir buvo apdovanotas Purple Heart medaliu bei kitais trim medaliais. Atlikęs karinę tarnybą jis baigė Illinois universitete Urbanėje elektros inžinerijos mokslą 1957 m. bakalauro laipsniu. Pradžioje tarnavo North American Aviation Co, Los Angeles, o 1963 m. perėjo dirbti į Huges Aircraft Co, Los Angeles nuo 1967 m. jis veikė BALF-e, ALF-e. Lietuvių Bendruomenėje, Tautinėje Sąjungoje, Lietuvių Respublikonų vienete, Pabaltijo Tautų komitete. Gavęs Lietuvos Diplomatijos šefo pritarimą paprašiau Valstybės Departamento jį pripažinti Lietuvos Generaliniu Garbės Konsulu ir pripažinimas buvo suteiktas 1977 m. spalio 6 d. Jis gražiai reiškėsi savo pareigose, informuodamas apie Lietuvos reikalus ir padėti visus, kurie į jį kreipėsi ir suorganizuodavo priėmimus Vasario 16 dienos proga, kuriuose dalyvaudavo nemaža Los Angeles esančių Svetimų Valstyvių Konsulų. Jo

adresas buvo - 3236 N. Sawtooth Court, Westlake Village Ca.91361,
tel. 805-496-5324.

Lietuvos Konsulatas Chicagoje tapęs Lietuvos Generaliniu
Garbės Konsulatu po Lietuvos Konsulo dr. P.P.Daužvardžio mirties
1971.09.27 d. 1940 m. Lietuvos Konsulu Chicagoje buvo dr.
P.Daužardis, nuo 1937 m. ligi 1961 m. Konsulo titulu. o 1961 m.
Lietuvos Charge d'Affaires J.Kajecko rūpesčiu pritarus Lietuvos
Diplomatijos šefui S.Lozoraičiui, Valstybės Departamentas jį
pripažino Lietuvos Generaliniu Konsulu. Po savo studijų John Marshal
Teisių mokykloje jis gavo jurisprudencijos daktaro laipsnį 1943 m..
Jis mirė, kaip minėta 1971.09.26 d. Chicagoje. Buvo apdovanotas
Gedimino ordinu, Ukrainos Petliūros Kryžium, Loyd^{of}os Konsulariniu
medaliu, Pavergtų Tautų- Eisenhowerio Paskelbimo medaliu ir daugeliu
kitų žymenių ir atžymėjimų. Jis yra laikęs daug paskaitų JAV
universitetuose, kolegijose, klubuose. per radiją ir televiziją apie
Lietuvą ir yra parašęs daug straipsnių apie Lietuvą i enciklopedija,
žurnalus, laikraščius. Nemaža jo kalbų apie Lietuvą buvo
atspausdinta Congressional Record. Jis buvo narys Amerikiečių
Draugijos Tarptautinės Teisės, Chicago club. Užsienio Santykiu
Tarybos, Prekybos ir Pramonės Draugijos ir įvairiu lietuvių
draugijų. Lietuvių reikalais ir jų Teisių gynimo klausimais buvo
labai aktyvus ir buvo labai populiarus Lietuvių Kolonijoje
Chicagoje, kaip daug rūpinęsis lietuviu ir Lietuvos reikalais.
reikalui esant jiems padėjęs. Po jo mirties Lietuvos Charge
d'Affaires J.Kajecko rūpesčiu, Lietuvos Diplomatijos Šefui
S.Lozoraičiui pritarus, Lietuvos Generaline Garbės Konsule buvo
paskirta našlė Jozepina Daužvardienė, gimusi 1904 m. liepos 22 d.
Worcester. Massachusetts valstijoje. Ji baigusi buvo Northeastern

University Teisių mokyklą 1922 m. L.L.B. laipsniu. 1917- 1928 m. ji dirbo Lietuvių savaitraštyje "Amerikos Lietuvis". Worcestery, o nuo 1928 - 1933 metų ji dirbo North American Civic League for Immigrants ir City of Worcester Board of Public Welfare. Nuo 1937 m. ji aktyviai dalyvavo daugelyje kultūrinių ir šalpos organizacijų. Ji yra pravedusi nemaža radijo ir televizijos programų Chicagoje. Nuo 1942 m. ji parengė Lietuvių programas Museum of Science and Industry renginiuose apie Christmas around the World, kur pagarsėjo Lietuvių Kalėdų Eglutė dėl savo šiaudinių pagražinimų. Ji yra laikiusi paskaitų ir rašiusi straipsnių apie Lietuvos papročius ir yra parašiusi knygą "Popular Lithuanian Recipes", 1955 m. 1952 metais Chicago Womens Advertising Club buvo paskelbęs ją kaip viena pasižymėjusią Chicagos moterį. Lietuvos Generaline Garbės Konsule ji buvo paskirta ir pripažinta 1972 m. lapkričio 12 d. Trumpa laiką J.Daužvardienei padėti buvo paskirta Lietuvos Garbės Vice Konsule Marija Kriauchunas, gimusi 1921.09.17 Lietuvoje. Tose pareigose ji buvo nuo 1983.01.20 iki 1985.06.01. Pasitraukė iš pareigų dėl vyro, paraližuoto, globojimo reikalo. Valstybės Departamento ji buvo pripažinta Vice Konsule. Ponia J.Daužvardienė, sveikatai susilpnėjus, iš pareigų pasitraukė 1985 m. ir jos vieton Lietuvos Generaliniu Garbės Konsulu mano buvo paskirtas Vaclovas Kleiza. Mano prašymu Valstybės Departamentas ji tuo titulu pripažino 1985 m. gruodžio mėn. 3 d. Kadangi nuo 1983.12.24 kartu su Lietuvos Charge d'Affaires Vašingtone pareigomis ėjau ir Lietuvos Diplomatijos šefo pareigas - tat paskyrimas mano buvo padarytas tik pasitarus su p.J.Daužvardiene, kuri mirė 1990.01.29 nebesulaukusi Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo.

Lietuvos Generalinis Garbės Konsulas V.Kleiza yra gimęs 1933.02.18 Kaune. Bakalauro laipsni psichologijoje isigijo Illinois universitete Urbanoje. o magistr^o laipsni socialinės globos srityje gavo Loyola universitete Chicagoje. Dirba Chicagos miesto socialinių patarnavimų departamento administracijoje. Jis yra pasireiškęs kaip energingas jaunesniosios kartos veikėjas. ėjęs atsakingas pareigas lietuvių organizacijose. buvo Lietuvių Studentų Sąjungos JAV pirmininku, JAV L.B.Centre Valdybos nariu, JAV L.B. Tarybos nariu, P.L.B. Valdybos pirmininko pavaduotoju, Firmo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso rengimo komiteto vicepirmininku. Jis buvo vienas steigėjų ir ilgamečiu redaktoriumi Akademinių prošvaisčių skyriaus "Draugo" dienraštyje ir yra buvęs Ateitininkų Federacijos Generaliniu Sekretoriumi. Chicagoje jis yra įrašytas Konsulatų sąrašė, kaip Lietuvos Generalinis Garbės Konsulas. Chicagoje yra virš 60 valstybių Konsulatai. Jis turi daug progų supažindinti Konsulus su Lietuvos reikalais ir jos padėti. kaip lygiai turi progų supažindinti valdžios istaigas bei privačias institucijas, kada jos ruošia susitikimus su Konsulais. Jis turi suteikti informaciją apie Lietuvą asmenims, ar organizacijoms, prašančioms žinių apie Lietuvą. Daug prašymų gauna iš akademinio pasaulio - studentų, mokytojų, profesorių, bibliotekų, žurnalistų. Reporteriai dažnai prašo informaciją apie Lietuvos Diplomatine ir konsularinę tarnybą, jos padėti. Informaciniame darbe V.Kleiza reiškėsi aktingai. Jo adresas - Vaclovas D.Kleiza, 19000 So.Bell ave., Chicago, Il.60643. tel.312-233-9122.

Baigdamas apžvalgą apie Garbės Konsulus laikau reikalinga pridurti, kad jie figūruoja oficialiame Valstybės Departamento leidinyje Konsulų liste su jų adresu nurodymais. Taip pat noriu

pažymėti, kad tik dr. J.Žmuidzinas ir p.Daužvardienė gaudavo finansinės paramos iš Lietuvos Pasiuntinybės Vašingtone Valstybės Departamento pritarimu. J.Daužvardienė gavo pensiją nuo 1985 m. iki mirties 1990.01.29. Ta proga noriu pažymėti, kad buvusios našlės Pasiuntiniu - V.Gylio, dr. K.Graužinio ir atstovo Grišono - pensijų negavo. Pensijas gavo iki mirties tik P.Žadeikio, ministro Vašingtone, našlė M.Žadeikienė ir Lietuvos Diplomatijos šefo našlė V.Lozoraitienė. Taip tas reikalas buvo tvarkomas su Valstybės Departamento pritarimu. Kitos našlės pensijų negavo, nes Valstybės Departamentas nebuvo davęs sutikimo.

Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke. Tuo konsulu 1940 m. New Yorke buvo Jonas Budrys, g.1889.05.10 d. Kaune. Nuo 1936.11.01 jis buvo paskirtas toms pareigoms. Mirė 1964.09.01 d. 1940 m. New Yorke miestas jam buvo suteikęs New Yorke City garbės piliečio titulą. Jis yra parašęs brošiūrą "A Short Economic Outline of Lithuania_" 1938 m., o vėliau savo knyga "Atsiminimai". 1967 m. išleista Lietuvoje.

Jo konsulavimo metu Lietuvos Generalinis Konsulatas yra išleides rotatoriumi "List of deportees from Lithuania during the Soviet Russian occupation *in* 1941 compiled by the Lithuanian Red Cross and Edited *by* the Consulate General of Lithuania at New York". Jo bendradarbiais buvo Vytautas Stašinskas ir Anicetas Simutis. Po jo mirties jo našlė R.Budrienė, iki 1988 m. buvo Konsulato Sekretorė. J.Budriui konsulaujant Konsulatas turėjo labai daug rūpesčių ir darbo lietuvių "displaced persons" reikalais, tvarkant jų dokumentų bei išikūrimo reikalus JAV ir kituose kraštuose. Po J.Budrio mirties 1964.09.01 Lietuvos Generaliniu Konsulu buvo

paskirtas Vytautas Stašinskas, gimes Kaune 1906.11.05. Dipl. juristas paskirtas Lietuvos Generalinio Konsulato attache 1939 m. kovo mėn., vėliau Vice Konsulu, 1956 m. Konsulu, o 1964 m. gale pripažintas Valstybės Departamento Generaliniu Lietuvos Konsulu New Yorke, t.y. po J.Budrio mirties. Jis mirė 1967 m. liepos 15 d. Bostone, palaidotas New Yorke. Po jo mirties Lietuvos Generaliniu Konsulu buvo paskirtas Anicetas Simutis, gimes 1909.02.11 Tirkšliuose, pradėjęs dirbti Lietuvos Generaliniame Konsulate New Yorke 1936 m. kaip Sekretorius, 1939 m. kaip Konsulato attache, 1951 m. kaip Vice Konsulas, 1965 m. kaip Konsulas, o po V.Stašinsko mirties 1967 m. buvo paskirtas Lietuvos Generaliniu Konsulu, kurias pareigas ir dabar eina, būdamas Lietuvos ambasadoriumi prie JT organizacijos New Yorke. Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke palaikė ryšius su Konsularinio korpuso nariais ir su kai kuriom ambasdom prie JT organizacijos. Jis figūravo New Yorke išleidžiamame reziduojančių Konsulatų sąrašė ir vyresniškumo požiūriu 1987 m. buvo antroje vietoje. Mėnesiniame New Yorko žurnale "Diplomatic World Bulletin" keliais atvejais buvo minimas Lietuvos Generalinis Konsulas su jo biografija ir fotografija. Lietuvos Generalinis Konsulatas New Yorke yra vienintelė oficiali istaiga kuri galėjo teikti konsularinius patarnavimus Lietuvos piliečiams. Jo jurisdikcija apima visą JAV teritorija ir Panamos kanalo zona.

A.Simutis baigė Kauno Aušros gimnazija 1929 metais 1931-35 m. studijavo ekonominius mokslus Vytauto Didžiojo universitete. 1937 - 1940 m. studijas tęsė Kolumbijos universitete New Yorke, kur 1940 m. gavo magistro laipsni. Studijuodamas Kaune buvo vienas iš korporacijos "Ramovė" steigėjų. New Yorke dalyvavo BALF-o ir Lietuvių prekybos rūmų veikloje. Magistro laipsniui gauti parašė

veikalą "The Economic Reconstruction of Lithuania After 1918", išleido Kolumbijos universitetas 1942 metais. Vėliau 1953 m. išleido paruoštą "Pasaulio Lietuvių Žinyną", kurio antra laida buvo išleista 1958 m. A.Simutis savo straipsniais bendradarbiavo "Amerikoje", "Darbininke", "Dirvoje", "Lietuvių Dienose", ir žurnale anglų kalba "America", pasirašydamas slapyvardžiais. Savo konsulariniame darbe ypač turėjo rūpintis lietuvių palikimu bylu atvejuose. Informaciniame darbe turėjo patenkinti prašančiųjų žinių apie Lietuvą reikalą, bei suteikti žinių apie Lietuvą žurnalistams, reporteriams, televizijų pareigūnams, taip, kad visuomet buvo apkrautas darbu. Lietuvos Generalinio Konsulato adresas lig šiol tebėra - 41 West 82nd St. Apt. 5 B, New York, N.Y., tel. 212-877-4552.

Lietuvos Pasiuntinybė Vašingtone, dabar ambasada, adresas - 2622 16th St. N.W. Washington, D.C. 20009, USA, tel. 202-234-5860.

1940m. birželio 15 d. kada Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą Lietuvos Pasiuntiniu Vašingtone buvo Povilas Žadeikis, g. 1887 m. kovo 14 d. Pareškety, Telšių apskrityje. 1919 m. nuo liepos mėn. iki spalio mėn. jis buvo Krašto apsaugos ministru Šleževičiaus ministrų kabinete. 1920-21 m. jis buvo lietuvių misijos narys JAV ir kartu karinis Lietuvos atstovas. 1923 m. jis buvo pasiustas karinei misijai į Prancūziją. 1923 m. gruodžio mėnesi jis pasitraukė iš kariuomenės ir perėjo dirbti URM tarnybon. Jis buvo pirmasis Lietuvos Konsulas Chicagoje, paskirtas 1923.12.01 d., o Lietuvos Generaliniu Konsulu New Yorke jis buvo paskirtas 1928.02.01 d. Po to, 1935.07.01 jis buvo paskirtas Lietuvos Nepaprastu Pasiuntiniu ir Igaliotu Ministru Vašingtone, kuriose pareigose išbuvo iki mirties.

Mirė 1957.05.11. Palaidotas Vašingtone. Jau anksčiau esu minėjęs jo veiklą 1940 m. Sovietams Lietuva okupavus, jo dalyvavimą VLIK-o *ir diplomatų konferencijoje Paryžiuje 1947 metais* ir Diplomatu pasitarime 1952 m. Londone, kur jis dalyvavo kartu su Lietuvos Diplomatijos šefu S. Lozoraičiu ir Ministeriu B. K. Balučiu. Jis bendradarbiavo su VLIK-u, Amerikoš Lietuvių Taryba ir Lietuvos Laisvės Komitetu. Jis yra parašęs brošiūrą "Introducing Lithuania", išleista 1930 ir 1933 m. ir "An Aspect of the Lithuanian Record of Independence". 1941 m. Jis daug kartu yra pasiuntęs memorandumų, rastų JAV Vyriausybei, kitiems kraštams ir JT Organizacijos Vadovybei arba savo vardu arba persiusdamas VLIK-o memorandumus.

1941.04.18 jis palydėjo Prezidenta A. Smetona, kuri priėmė JAV Rooseveltas. *Priedas VIII A)* 1941 m. gruodžio 18 d. P. Žadeikis parašė Valstybės Sekretoriumi Cordell Hull rašta dėl Lietuvos Vyriausybės sudarymo egzilyje. Tuo reikalu 1942.01.12 jis painformavo Prezidenta A. Smetona, kad iškelta klausimo svarstymas atidedamas. 1941.09.03 Ministeris P. Žadeikis buvo pasiuntęs rašta Valstybės Sekretoriui dėl Vokiečių įvedimo 1941 m. okupacinės kontrolės Lietuvoje. Panašiu demarša buvo padaręs ir Lietuvos Pasiuntinys dr. K. Graūžinis Argentinos *Vyriausybės* Departamentas 1941.09.18 *Priedas VIII B)* atsakė P. Žadeikiui, kad JAV ir Didžioji Britanija laikysis to, kad savarankiškai valdytis turės teisę visos tautos, kurioms prievarta buvo atimta jų suvereninės teisės. Tas atsakymas buvo užakcentavimas, vadinamas Atlanto Chartos, kurią 1941.08.14 buvo paskelbusios JAV ir Didžioji Britanija. Pažymėti reikia dar, kad 1949.02.02 Ministeris P. Žadeikis palydėjo VLIK-o pirmininką M. Krupavičių ir V. Sidzikauską, VLIK-o Tarybos pirmininką su vizitu Valstybės Departamentan. Tai buvo reikšmingas VLIK-o įvesdinimas į Valstybės Departamenta ir sustiprinę VLIK-o padėti. Tais pačiais 1949 metais buvo ikurtas JAV

- Europos Laisvės Komitetas, 1945 m. persiorganizavęs į Free Europe committee. Remiant tam Komitetui 1951 m. gegužės 24 d. buvo sudaryta patariamoji lietuvių grupė. Jos sudėti sudarė Ministeris P.Žadeikis, pasitaręs su VLIK-u, vėliau 1952 m. gruodžio mėnesį ta Patariamoji grupė persiorganizavo į Lietuvos Laisvės Komitetą, kurio pirmininku visa laiką buvo Vaclovas Sidzikauskas. Tas Komitetas veikė kartu su kitų pavergtų tautų egzilais ir labai gerai informavo Vakarų pasaulį apie Lietuvos padėtį ir Lietuvių tautos aspiracijas būti laisva ir nepriklausoma.

Ministeris P.Žadeikis visa laiką buvo A.L.Tarybos painformuojamas apie jos delegacijos pasimatymus su JAV Prezidentais - Trumanu, Eisenhoweriu ir jo Užsienio Reikalų Ministeriu J.Dulles. kaip jie žiūri į Lietuvos bylą. 1953 m. JAV atstovų Rūmai pravedė rezoliuciją ikurti " Select Committee to investigate Communist aggression and the Forced incorporation of the Baltic States into the URSS, established by the House of Representatives of the U.S. in 1953, Washingto, D.C." . Tas Komitetas, kuriam pirmininkavo atstovas Kersten apklausinėjo šimtus liudininkų, jų tarpe ir Ministeri P.Žadeiki. 1954 m. Komitetas paskelbė, kad Lietuva, Latvija ir Estija buvo prievarta inkorporuotos ir, kad 1940 m. Lietuvoje praveisti rinkimai buvo neteisėti. Taip Baltijos Valstybių byla buvo labai pagyvinta ir JAV Senate ir Atstovų Rūmuose buvo iverstas Vasario 16 prisiminimas, kuris buvo tęsiamas iki 1990 m. ir po to. Prisimenant, kad 1951 m. vasario 16 d. Amerikos Balsas pradėjo transliacijas lietuvių kalba į Lietuvą galima pasakyti, kad Ministeriui P.Žadeikiui einant pareigas Lietuvos laisvės byla buvo gyva ir stiprėjanti iki jo mirties. Jam einant Pasiuntinio pareigas Pasiuntinybėje jo bendradarbiais buvo Pasiuntinybės patarėjas

J.Kajeckas, kai kurį laiką Albina Adžgauskaitė, Martyno Yčo duktė Yčaitė ir Ministerio P.Žadeikio sūnėnas teisininkas Stasys Žadeikis, kuris atvykęs, kaip pabėgėlis iš Lietuvos dirbo Pasiuntinybėje iki 1960 m. birželio mėnesio. Kaip sekretore - Ministeriui P.Žadeikiui daug padėjo jo žmona M.Žadeikienė, tas pareigas ėjusi iki Ministerio mirties.

Kaip šioje apžvalgoje anksčiau buvo minėta, Pasiuntinybėje pradėjo dirbti 1940 m. rudenį J.Kajeckas atvykęs į JAV iš Berlyno, kur jis buvo Pasiuntinybės Patarėju. Nuo 1940 m. iki 1957 m. Pasiuntinybė darė daug pastangų, kad gerai būtų vedamas informacinis darbas svetimuosius supažindinant su Lietuvos laisvės byla ir Lietuvos padėtimi Sovietų okupacijos, Vokiečių okupacijos ir po 1944m. - Sovietų okupacijos metais. Tuo reikalu Pasiuntinybė leido leidinį "The Lithuania Situation". Buvo išleista 148 numeriai, kurie 1982 - 1983 m. buvo irišti į keturis tomus. Tai svarbi istorinė medžiaga, kuria rinko ir redagavo J.Kajeckas iki P.Žadeikio mirties.

Ministeriui P.Žadeikiui mirus 1957.05.11 Lietuvos Charge d'Affaires a.i. pareigas perėmė J.Kajeckas Pasiuntinybės Patarėjas Vašingtone, g.1897.06.17 Shenandoah, Pensilvanijoje. Tėvui mirus su motina 1909 m. jis atvyko Lietuvon, kur 1923 m. baigė Marijampolėje gimnaziją, o 1928 m. baigė Teisių fakultetą Montpellier, Prancūzijoje, Universitete licenciato laipsniu. Vėliau, Paryžiuje, jis baigė Politinių mokslų mokyklą ir 1929 m. pradėjo dirbti URM Kaune. Nuo 1930 m. iki 1935 m. jis buvo pirmuoju Pasiuntinybės Sekretoriumi Londone, kur ėjo pareigas daugiau vienerių metų, kaip Charge d'Affaires a.i. 1935 m. jis buvo paskirtas Užsienio Reikalų Ministerijoje Kaune Vakarų skyriaus, vėliau ir Centro Europos

skyriaus, Politikos Departamente, vedėju - referentu, nuo 1939 metų jis buvo paskirtas Pasiuntinybės Patarėju Berlyne, iš kur po Lietuvos Pasiuntinybės darbo sustabdymo, Sovietams okupavus Lietuvą, jis atvyko 1940 m. rudenį į Vašingtoną ir pradėjo dirbti Pasiuntinybėje nuo 1940.10.01, kaip anksčiau minėta. Kaip jau minėta, 1957.05.11, P.Žadeikiui mirus J.Kajeckas Lietuvos Charge d'Affaires pareigas ^{interim} pradėjo eiti ir tik 1968 m. birželio mėnesį Valstybės Departamentas jį pripažino Lietuvos Charge d'Affaires. Šalia jau minėto Pasiuntinybės leidinio redagavimo, J.Kajeckas 1946 m. yra parašęs straipsnius apie Baltijos Valstybių aneksiją žurnale "Social Science" ir "Baltic Review" bei specialiame leidinyje "Annexation of the Baltic States".

Nuo 1957.05.11 iki 1960 m. birželio 1 d. J.Kajecko bendradarbiu-raštvedžiu buvo Stasys Žadeikis. Tuo laikotarpiu J.Kajeckas palaikė gerus santykius su Amerikos Lietuvių Taryba, VLIK-u, Lietuvos Laisvės Komitetu bei Lietuvių Bendruomene ir kitomis lietuvių organizacijomis. Valstybės Departamente jis turėjo gerus santykius, kaip lygiai su Latvijos atstovu ir Estijos Generaliniu Konsulu New Yorke. Prieš viršūnių konferenciją Paryžiuje 1960 m. gegužės mėnesį jis kartu su Latvijos atstovu ir Estijos Generaliniu Konsulu New Yorke buvo priimtas Valstybės Sekretoriaus J.Dulles. Tai buvo vienintelis paskutinis kartas, kad Baltijos Valstybių atstovai buvo priimti Valstybės Sekretoriaus ir galėjo žodžiu pakalbėti savo kraštų padėtimi ir jų laisvės kovos reikalu. J.Kajecko rūpesčiu ir bijant, kad jo mirties atveju nebūtų Pasiuntinybėje pareigūno, kuris galėtų būti Lietuvos Charge d'Affaires, Valstybės Departamentas sutiko mane priimti Lietuvos Pasiuntinybės patarėju Vašingtone, leido kreditų tam reikalui ir tuo

būdu Lietuvos Diplomatinės tarnybos šefui S. Lozoraičiui pritarus atvykau su žmona į Vašingtoną 1960.06.20 ir pradėjau eiti Patarėjo pareigas. Taip, nuo tos dienos, Pasiuntinybėje tapau Lietuvos atstovo J. Kajecko bendradarbiu, o mano žmona J. Kajecko buvo paskirta Pasiuntinybės saskaitininke.

Mano darbas konkrečiai reiskėsi paruošti atsakymus į gaunama korespondencija, rūpintis informacinės medžiagos pasiuntimu visiems, kas jos prašė, vykti su paskaitomis į Lietuvių organizacijų rengiamus pobūvius, ar Vasario 16-osios minėjimus, pasakyti ten kalbas. Darbo buvo daug. J. Kajeckas daugiausia turėjo dalyvauti Lietuvių organizacijų suvažiavimuose, ten pasakyti kalbas, kaip lygiai jis dalyvaudavo ir amerikiečių kviečiamas jų renginiuose, kur turėdavo pakalbėti apie Lietuvos padėtį bei Lietuvos Diplomatines Tarnybos padėtį. Tuo reikalu 1964 ir 1969 metais Pasiuntinybė išleido brošiūras "The Story of Captive Lithuania", kurių turinys ir buvo J. Kajecko paskaitų amerikiečiams. Šie leidiniai, kaip ir Pasiuntinybės 1960 m. leidinys "Lithuania's occupation by the Soviet Union" buvo Pasiuntinybės informacinė medžiaga šalia gaunamos informacinės medžiagos, gaunamos informacijos tikslams iš Lietuvių Bendruomenės, ALT-o, VLIK-o, Lietuvių informacijos centro bei iš Lietuvos Laisvės Komiteto. Į mano darbo sritį įėjo sekimas lietuvių ir amerikiečių spaudos bei paruošimas pranešimų diplomatinei bei konsularinei tarnybai. J. Kajeckas labai rūpinosi, kad lietuvių įnašai Tarptautiniame Atsiskaitymų Banke Šveicarijoje būtų neišduoti Sovietams, būtų sužinota, koks ten yra įnašas ir pervestas į turimą JAV Federaliniame Banke "The Governement of Lithuania Security Custodies Accousit, p. 1. acc. no. 7109552", New Yorke. Deja, tai jam nepavyko, o mūsų organizacijos patyrusios iš

valstybės departamento pareigūnų, kad Lietuvos fondų maža yra ir po 7 ar 9 metų jų nebus visai - tik daugiau sukėlė rūpesčių J.Kažėckui.

1961 m. sausio 20 d. J.F.Kennedy pradėjus eiti pareigas Valstybės Sekretoriumi buvo paskirtas Dean Rusk. 1961 m. vasario 16d. proga jis atsiuntė J.Kažėckui sveikinimą. Tai buvo nemažas dalykas, kuris sustiprino jo padėtį, nes iki tol Prezidentu ar Viceprezidentu pareiškimai Baltijos Valstybių reikalui buvo daromi organizacijoms. Toks Valstybės Sekretoriaus sveikinimas Tautinių švenčių proga Baltijos Valstybių atstovams pradėtas 1961 m. buvo tęsiamas iki 1991 metų. Ar jis buvo tęsiamas toliau - paaiškės ateityje. Įdomus ir reikšmingas buvo faktas, kad nuo 1961 m. į rengiamus Vasario 16 d. priėmimus, J.Kažėcko ir jo žmonos ruošiamus, atsilankydavo Dean Rusk Valstybės Sekretoriaus, žmona. Ryšium su tuo į priėmimus ateidavo keliolika ambasadorių, kol Dean Rusk buvo Valstybės Sekretoriumi. Į priėmimus ateidavo Diplomatinio Korpuso Dekanas, Vatikano Delegatas, Vašingtono arkivyskupas, vienas kitas kongresmenas, o vieną kartą atsilankė buvęs Lietuvai labai palankus Atsovų Rūmų pirmininkas, einęs savo padėtimi, po viceprezidento, t.y. trečias JAV Vyriausybės asmuo. Kiek liečia Baltijos atstovų padėtį - jie buvo įrašyti į diplomatinį listą, buvo Prezidento ir Valstybės Sekretoriaus kviečiami į priėmimus, kaip ir visi kitų kraštų ambasadoriai. Skirtumas buvo tik toks, kad jie vieninteliai buvo po II-jo Pasaulinio Karo, kaip ministrai ir jų įstaigos buvo vienintelės trys pasiuntinybės. Bet kaip Charge d' Affaires jie visuomet buvo rašomi pirmiau Charge d' Affaires a.i. visų kitų valstybių, kada Protokolas sudarydavo eilės sąrašą, kur visi misijų šefai buvo kviečiami dalyvauti.

J.Kajeckas būdamas Charge d' Affaires, kartu su kolegomis latviu ir estu yra rašę memorandumų JT Organizacijos New Yorke vadovams ir darė žygių ryšium su Helsinkio akto pasirašymu 1975.08.01 Helsinkyje. Kada tas aktas buvo pasirašytas lietuvių spaudoje buvo straipsnių, kad tai pasirašant buvo išduotos Baltijos Valstybės. Tuo klausimu laikiau 1975 m. gale VLIK-o renginy paskaita, įrodinėdamas, kad Helsinkio aktas reikia priimti toks, koks yra ir kad reikia jame ieškoti mums palankių nuostatų, kurie mums naudingi. Taip pat savo paskaitoje nurodžiau JAV, Prancūzų Prezidentų pareiškimus, pagal kuriuos eina, kad Baltijos Valstybių atžvilgiu Helsinkio aktas nėra mums nepalankus. Be to, nurodžiau JAV Atstovų Rūmų 1975 m. gruodžio mėnesio rezoliucija 864, pagal kurią JAV nepakeitė savo laikyenos Baltijos Valstybių atžvilgiu, pasirašydamos Helsinkio akta.

J.Kajeckas visuomet dalyvaudavo lietuvių organizacijų suvažiavimuose ir pasakydavo juose kalbas ir taip pat aktyviai reiškėsi Šiluvos Koplyčios įrengimo klausimu Amerikos Tautinėje Šventovėje vadovaujant Vyskupui V.Brizgiui, paaiškėjęs 1962 m., kad galima bus tą koplyčia įrengti. 1964 m. rugpjūčio 23 d. jis dalyvavo ir kalbėjo New Yorke Lietuvių Dienoje, o 1966 m. rugsėjo 3-5 d.d. jis dalyvavo šv. Marijos Šiluvos Koplyčios dedikacijoje. 1969.06.15 jis dalyvavo Vyskupo A.Deksnio Konsekracijoje. Ta proga tenka pažymėti, kad berods 1965 m. jis buvo apdovanotas Šv. Sosto ordinu šv. Grigaliaus Didžiojo rikijo laipsniu. Tai padidino kitas jo turimas dekoracijas - Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio, ^{Gedimino} ir Italijos dekoracijas, kurias buvo gaves 1938 m..

Minint veiklą, kuria rūpinosi J.Kajeckas, ir kuria ir man teko rūpintis, reikia paminėti Simo Kudirkos šuolį į laisvę 1970.11.23 d.

Kada jis iš Sovietiskąja Litva laivo išoko į JAV kateri Vigilant ir kada jis buvo išduotas Sovietams. Tuo reikalu darėme žygius Valstybės Departamente ir tas reikalas sukėlė daug pasipiktinimo JAV Parlamente ir JAV turėjo peržiūrėti azyliaus teisę. 1974.01.05. po Simo Kudirkos ilgos bylos ir kančios, jis atvyko su šeima į JAV ir 1978 m. buvo pagaminta filma "The defection of Simas Kudirka". Jo atvejas pagarsino Lietuvos laisvės kovos byla ir ja pagyvino. Paminėtinas yra ir Prano Brazinsko ir jo sūnaus Algirdo atvejas, kada jie 1970.10.15 priverstė Aeroflot pilota nusileisti Turkijoje, skrendant iš Gruzijos. Turkija jų Sovietams neišdavė ir JAV turėjo sunkumų, kol jie buvo išleisti iš Turkijos ir BALF-o pirmininkei p.M.Rudienei rūpinantis, po kelių metų, atvyko į JAV. Sovietai daug žygių darė, kad Amerikiečiai juos išduotų, bet Sovietams nepavyko jų demaršai, nors jie žinojo, kad jie yra JAV. Iš amerikiečių pusės Valstybės Sekretorius ^{Kissinger} jais rūpinosi ir Valstybės Departamente patyriau, kad jis pats asmeniškai darė žygių Turkijoje Brazinskių reikalu. Trečias atvejas buvo Romo Kalantos susideginimas Kaune 1972 m. gegužės 14 d., kuris Vakariečiams rodė, kad lietuviai siekia laisvės ir protestuoja prieš komunistų diktatūrą, prievartinę rusifikaciją ir prieš smurtą, prieš tikėjimą ir religinę laisvę. JAV ir kitų kraštų spaudoje Romo Kalantos susideginimas buvo nemažai paminėtas.

Lietuvos Charge d'Affaires J.Kajeckas 1975 m. sveikatos požiūriu labai susilpnėjo. 1976 m. birželio mėnesi susirgo. 1976 m. birželio 25 d. J.Kajeckas pranešė Valstybės Sekretoriui, kad dėl nesveikatos jis paveda man eiti Charge d'Affaires ad. interim pareigas. 1976 m. gale J.Kajeckas pranešė Valstybės Sekretoriui, kad nuo 1977 m. sausio 1 d. dėl nesveikatos jis pasitraukia iš Charge d'

Affaires pareigų ir paveda man Lietuvos Charge d'Affaires pareigas. Valstybės Sekretorius patvirtino gavimą J.Kajecko pasitraukimo iš pareigų rašto ir pranešė, kad mane laikys Charge d'Affaires gaves iš manęs raštą, kad aš apsiimu Lietuvos Charge d'Affaires pareigas eiti. Tai padariau, pasiūsdamas raštą, kad apsiimu Lietuvos Charge d'Affaires pareigas eiti. Norėčiau pridurti, kad J.Kajeckas nepaprastai rūpestingai visuomet paruošdavo savo kalbas lietuviams ar amerikiečiams ir mėgdavo kalbas sakyti bei apie tai paskelbti spaudoje. Ministeris B.K.Balutis, atsimenu, kartą jam parašė, ar tikslu yra visas savo kalbas skelbti spaudoje. J.Kajeckas ypačiai ieškodavo savo kalbose amerikiečiams iškelti Lietuvos istorija. Šiuo klausimu yra paminėtina jo 1964.04.25 kalba, pasakyta medžio pasodinimo iškilmėse Prince Gallitzin State Park, pagerbiant Princa Demetriju Augustina Gallitzina, kuniga, pionierių ir "alleghenu apaštala", kuris yra kiles iš Gedimino, sūnaus Norimanto. Jis darbavosi Vakarų Pensylvanijoje: Loretto koplytėlėje yra Lietuvos Vytis, vaizduojas Lietuvių tautos simboli, Gallitzino giminės herba.

Pradėjęs eiti Lietuvos Charge d'Affaires ad interim pareigas 1976 m. birželio 25 d., netrukus gavau, kaip ir visi diplomatiniai misijų šefai, JAV Prezidento dovaną, kuria jis visiems vienodą atsiuntė minint JAV 200 metų nepriklausomybės sukakti 1976.07.04. Ta dovana buvo skirta perduoti savo kraštu vyriausybėms ir ji buvo padaryta iš raudonojo medžio, vaizduojanti JAV simboli - herba. Ji yra Lietuvos Pasiuntinybės (dabar ambasados) Rūmuose, pakabinta pirmame aukšte.

J.Kajeckui pasitraukus iš pareigų, likau vienas Pasiuntinybėje dirbti nuo 1977.01.01, padedamas Onos Bačkienės-Galvydaitės, kuri drauge su manimi rūpinosi Lietuvos ir jos reikalų reprezentacija

diplomatų ir oficialiuose amerikiečių sluokniuose. Tik po kelerių metų buvau paprašęs Pasiuntinybėje dirbti, ne visa laika, p. Cezari Surdoka. Jis Pasiuntinybėje atvykdavo talkininkauti iš Baltimorės iki 1988 m. galo, tegaudamas maža atlyginimą. Kiek liečia mano informacinį darbą, norėčiau atžymėti tai, kas seka. 1967 m. gegužės mėn. "Aiduose" (Nr.5), tilpo mano studija - JAV-Sovietų Sąjungos Konsularinė sutartis (p.p.226-228); 1972 m. "Aidu" rugsėjo mėnesio numeryje tilpo mano straipsnis - JAV de jure Lietuvos pripažinimo 50 metų sukaktis, o 1976 m. "Karyje", Nr.6 buvo atspausdinta mano studija - "Lietuvos - JAV santykiai dviejų šimtmečių (1776-1976) laikotarpyje. "Kiek ilgesnės studijos buvo šios: 1) Katalikų Bažnyčios doktrina apie tautų apsisprendimo teisę, atspausdinta Katalikų mokslo Akademijos Suvažiavimo Darbų IV tome, Roma 1961 m. 2). Sovietų Sąjungos laikysena Nacijų, Tautybių ir Lietuvos atžvilgiu, atspausdinta L.K.M. Akademijos suvažiavimo Darbų VIII t. 1974 m. 3). L.K.M. Akademijos suvažiavimo darbų XII tome, 1987 metais. Svetimšaliams informacinė medžiaga buvo siuntinėjama, pagal prašymus, tokia, kokią gaudavom iš Lietuvos Laisvės Komiteto, VLIK-o ir Lietuvių Bendruomenės, kurios leidiniai ypač buvo gerai dokumentuoti, ~~už~~vardinti "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania: A report for 1977". Kasmet išleidžiami. Bendruomenė Pasiuntinybėje atsiųsdavo to savo leidinio po 200 egz., o Konsulatams pasiųsdavo mažiau. Informacijų reikalų prašymus gaudavom ne tik iš JAV krašto, bet ir iš kitų kraštų ir kontinentų, kadangi Lietuvos diplomatinė ir konsularinė istaigų adresai buvo skelbiami oficialiuose JAV leidiniuose, tai kas domėdavosi Lietuva - surašdavo mūsų adresus. Gaudavome nemaža ir padėkos laiškų už informacijas. Ju byla buvo nemaža, nes buvo asmenų, institucijų, kad padėkodavo. Su

Valstybės Departamentu ryšiai buvo labai gyvi- nuolat ten eidavau įvairiais reikalais kalbėtis su Baltijos Valsybių reikalais rūpintis skirtu pareigūnu. Jis manė painformavo, kad J.Kajecko sūnus jam sakeš, jog jo tėvas jau anksčiau norėjęs atsisakyti iš pareigų. jausdamas savo negalavimus, bet ponia O.Kajeckienė ji nuo to atkalbėdavo ir todėl jis ėjo pareigas. kuo departamento žmonės buvo susirūpinę, nes matė, jog jis jau nebegali pareigų eiti ir buvo dėl to susirūpinę, kad Lietuvos reikalų atstovavimas ir *gyvintys* nenukentėtų, nes Lietuvos byla buvo labai gyva ryšium su rezistencijos Lietuvoje dažnesiais pasireiškimais, žiniomis, kad slapta leidžiami leidiniai, kaip L.K.Bažnyčios Kronika bei kiti, kaip Varpas, Aušra, pasiekę vakarus nuo 1972, 1975, 1976 metu. Lietuvių organizacijų, VLIK-o, Amerikos Lietuvių tarybos ir JAV Lietuvių Bendruomenės veikėjai buvo suaktyvinę savo veiklą ir jų atstovai nuolat lankydavos Valstybės Departamente ir ten kalbėdavo klausimais, liečiančiais Lietuvos fondų baigimosi reikala bei susirūpinima ar Lietuvos diplomatinė tarnyba galės ilgiau išsilaikyti ir ar Valstybės Departamentas neras galima, kad ton *tylon* būtų galima paskirti asmenis, kurie 1940 m. nebuvo Lietuvos Diplomatinėje tarnyboje, kaip Valstybės Departamentas reikalaudavo ir nesutikdavo duoti kreditų p.S.Lozoraičiui, Jr., kuris buvo pareigūnas Lietuvos Pasiuntinybėje prie Vatikano ir ėjo Lietuvos atstovo pareigas, mūsų nuomone, po Ministerio S.Girdvainio mirties 1970.06.15. Aktyviai taip pat reiškėsi ir JAV Pabaltiečių komitetas, pradėjęs veikti nuo 1971 m. Išrinkti jaunesni intelektualai, baigę JAV mokslus. į Vadovybes lietuvių organizacijų reiškėsi savo aktingumu ir kartu noru išigyti visuomenėje autoritetą bei pralenkti veikla kitas organizacijas. Ypač ta kryptimi reiškėsi

JAV Lietuvių Bendruomenės Vadovybė. konkuruodama Amerikos lietuvių tarybai bei VLIK-ui. Kolegos Pabaltiečiai diplomatai norėjo, kad man perėmus Charge d'Affaires pareigas būtų pagyventas Baltų diplomatu bendradarbiavimas. Taip, kad 1976 m. mano darbas labai padidėjo. turint galvoje dar ir tai, kad apie šimtas ambasadų Vašingtone palaikė santykius su Pasiuntinybe, atsiųsdamos pranešimus apie kredencialų įteikimą JAV Prezidentui, ar sveikinimus Kalėdų švenčių - Naujųjų Metų proga. Tų švenčių proga Lietuvos Charge d'Affaires gaudavo sveikinimus kasmet iš JAV Prezidento ir jo žmonos, Valstybės Vice-Prezidento ir jo žmonos, Valstybės Sekretoriaus ir jo žmonos bei vieno kito Senatoriaus ar kongresmeno bei jų žmonų. 1977.01.20. Prezidentui Jimmy Carter pradėjus eiti pareigas Valstybės Sekretoriumi buvo paskirtas Cyrus Vance. JAV Lietuvių Bendruomenės veikėjas Rimas Česonis, pasižymėjęs Demokratų partijoje, kaip surinkęs rinkimams daug kreditų, labai sustiprino Bendruomenės santykius su Prezidentūra ir Valstybės Departamentu. Iš savo pusės, suprasdamas gerai padėti, palaikiau gerus santykius su Bendruomenės vadovybe, bet visą laiką turėjau galvoje, kad man, kaip Charge d'Affaires, nedera elgtis taip, jog būtų prikišama, kad su kitomis organizacijomis mano santykiai yra ne tokie geri. Visą laiką siekiau, kad lietuvių organizacijų tarpe būtų vieningumas ir derinama veikla, kad amerikiečiams nesusidarytu išpūdis, jog viena kita organizacija veikia neturėdama kontakto su kitomis organizacijomis, kaip tai pasireikšdavo kitų pavergtų tautų organizacijų tarpe. Kaip ateityje bus įvertinta lietuvių organizacijų veikla ateityje tai paaiškės. Bet iš savo pusės laikau reikalinga pastebėti, kad Prezidento Carter prezidentavimo metu JAV Lietuvių Bendruomenė labai daug turėjo įtakos ir padėjo išspręsti.

savo veikla. du svarbiausius mūsų rūpesčius. būtent: laimėti užsitikrinimą, kad Lietuvos diplomatinės tarnybos veikla nesustotų dėl fondų išsisėmimo ir kad JAV sutiktų pripažinti pareigūnus Baltijos Valstybių diplomatinėje tarnyboje tokiais asmenimis, kurie 1940 m. nebuvo tų kraštų vyriausybių skirti pareigūnai. Ta prasme rūpinaus asmeniškai nuolat lankydamasis Valstybės Departamente, lygiai sugestijonuodamas mūsų organizacijų vadovams ta prasme kalbėti, kada jie lankydavos Valstybės Departamente. Tuo tikslu esu jiems įteikęs studiją, rašytą dr. D. Krivicko, apie Lietuvos Diplomatinijos šefo instituciją ir jos galią. Žinojau iš lietuvių veikėjų tai, kad jų pasikalbėjimuose Valstybės Departamente buvo kalbama apie tai, kad dėl kreditų stokos Lietuvos atstovavimas JAV gali baigtis tuo, jog beliks tik garbės konsulai, kada JAV lietuviai yra skaitlingiausi ir kad negalint paskirti naujų diplomatinio pareigūnų ne tik mums, bet ir kitiems Baltams - savaime išnyks diplomatinis Baltijos Valstybių prievartinio inkorporavimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimas nebesireikš Baltijos Valstybių diplomatinio misijų egzistencija. Baltai veikėjai tais rūpimais klausimais kalbėdavos taip pat su JAV senatoriais bei kongresmenais. Jų veikla turėjo įtakos kada būdavo rinkiminiai metai ir Lietuvos atveju reiskėsi tuo, kad Vasario 16-tosios proga JAV parlamente kalbėdavo labai daug kongresmenų ir nemaža senatorių. Ta proga pažymiu, kad Valstybės Departamentas nemėgo, kad diplomatiniai atstovai asmeniškai darytu kokius demaršus į parlamentarus ir Baltu diplomatiniai atstovai tai žinojom gerai. Neinant į ilgą aprašymą priedu IX jungiu Valstybės Departamento atsakymą man kreditu klausimu 1979 m. vasario 7 d. ir priedu X ištrauką iš Congressional Record, kur senatorius Domenici, kalbėdamas Vasario 16-osios proga,

paliečia ir fondų klausima ir atstovavimui paskirti pareigūno klausimą, kaip matyti iš jo kalbos 1979.02.21. Laimingu būdu Valstybės Departamentui fondų klausimą pavyko išspręsti 1980.01.30 kada buvau pakviestas aš ir Latvijos Charge d'Affaires kalbėtis tolimesnio Lietuvos diplomatinės tarnybos finansinio išsilaikymo reikalu. Tada Latvijos Charge d'Affaires sutiko, kad iš Latvijos fondų būtų duodama paskola išsilaikyti Lietuvos diplomatinei tarnybai nuo 1981.01.01. prisimenant Lietuvos paskola *Latvijai* 1919.03.01. Detales tos paskolos reikalu tvarkė Valstybės Departamentas su Latvijos Charge d'Affaires ir man jos nežinomos. Tuo reikalu jungiu priedu XI skelbimą, paskelbtą 1980.06.28-30 d.d. "Naujienose" pagal Amerikos Lietuvių Tarybos informaciją. Apie šia latvių paskola žodžiu esu pranešęs Lietuvos UR ministrui p.A.Saudargui 1991.12.06, kada jis buvo Paryžiuje. Pridursiu, kad latviai kreditus davė Lietuvos Charge d'Affaires iki 1991.08.01. apie ką, manau, p.S.Lozoraitis yra pranešęs Lietuvos Vyriausybei. Kas liečia klausimą naujų diplomatinų pareigūnų paskyrimo - tas reikalas viešai buvo paskelbtas 1980.10.25 išrištu taip, kad Baltų Charge d'Affaires prašant bus galima paskirti ipėdinius Baltijos kraštų Charge d'Affaires. Po to skelbimo, kuris buvo padarytas akibrokštu Valstybės Departamentui - patyrėme mes visi trys Baltų atstovai Valstybės Departamente, kad galima bus ateityje paskirti mums pareigūnus su sąlyga (1) kad jie būtų mūsų tautybės ir (2) kad nebūtų JAV piliečiai. Be to, Valstybės Departamentas mus painformavo, kad apie tą naują JAV nusistatymą buvo painformuotos NATO valstybių narių URM. Patikrinti Lietuvos Diplomatinės tarnybos testinumą - Lietuvos Diplomatijos šefas S.Lozoraitis 1983 m. paskyrė Lietuvos Pasiuntinybės Vašingtone patarėju Stasi Lozoraiti, Jr.

kuris 1983 m. gruodžio 6 d. Valstybės Departamento buvo patvirtintas tose patarėjo pareigose. Priedu XII jungiu tą svarbų JAV laikysenos pakeitimą mūsų naudai. Nuo tos dienos jau buvo galima mokėti atlyginimą S. Lozoraičiui, Jr. kurio jis negalėjo gauti būdamas mūsų pareigūnu prie Sv. Sosto. Minėti du svarbūs JAV sprendimai įvyko sutartinai veikiant Baltų diplomatiniam atstovams ir Baltų, ypač lietuvių, organizacijoms Valstybės Departamente. Baltuose Rūmuose ir JAV Kongreso įtakingų narių tarpe. Mūsų visu veiklai ir autoritetui sustiprinti - labai daug padėjo žinios apie Lietuvoje vykstančią rezistenciją - slaptąją spaudą, politinių kalinių bylomis, siekimais juos išlaisvinti, Helsinkio akto Lietuvių grupės isikūrimas 1976.11.25, Katalikų Komiteto tikinčiųjų teisėms ginti isikūrimas 1978.11.13. Ypač svarbus įvykis Baltų rezistencijai pabrėžti buvo Maskvoje paskelbtas Baltų atsišaukimas 1979.08.23, pasirašytas 45 Baltų ir adresuotas Sovietų Sąjungai, Federalinei Vokiečių Respublikai, Demokratinėi Vokiečių Respublikai, Atlanto Chartos signatarams ir JT Organizacijos Generaliniam Sekretoriui prašant paskelbti Ribentropo - Molotovo pakto slaptuosius protokolus ir imtis žygių, kad Baltijos Valstybės atgautų laisvę ir nepriklausomybę ir kad būtų vykdoma Helsinkio Akto nuostatai Baltijos Valstybių atžvilgiu. Shakarovo, Arina Ginzburgo, Malda Landa, Victorio Nakipkleovo, Tatianos Velikanovos pareiškimas, remias Baltų atsišaukimą, padėjo išgarsinti Baltų atsišaukimą. Mes trys Baltų Charge - d'Affaires parašėm bendrą raštą JT Generaliniam Sekretoriui, prašydami atsižvelgti į Baltų atsišaukimą. Prancūzų spaudos agentūra Agence France Presse išleido komunikatą, kuriame pabrėžė, kad 45 trijų Baltų kraštų piliečiai reikalauja laisvo apsisprendimo teisės. Mūsų organizacijų vadovybės labai gerai

panaudojo tą Baltų atsišaukimą sustiprinti ir pagyvinti Baltijos kraštų laisvės bylą tiek savo demaršuose, tiek raštuose, prisimindami, kad ryžtinga veikla gali daug padėti, ypač prisiminus Australijos atvejį, kad Baltams pavyko demaršai, kad Australija atšauktų Baltijos valstybių inkorporacijos pripažinimą Sovietų Sąjungai, padarytą Darbiečių partijai vadovaujant vyriausybei. Liberalų partija laimėjusi rinkimus 1976 m. balandžio 7 d. tą pripažinimą atšaukė. Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika pradėta leisti 1972.03.19 ir išleidusi per 17 metų 81 numerį buvo visiems geriausias šaltinis apie tai, kas dedasi okupuotoje Lietuvoje ir kaip ten rezistencija reiškiasi. Lietuvos Katalikų Religinės šalpos įkurtas 1980 m. Informacijos Centras ypač daug pasitarnavo pagarsinti L.K. Bažnyčios Kroniką. Dėka L.K.B. Kronikai ir jos perduodamoms žinioms - lietuvių politinių kalinių bylos tapo žinomos užsieniečiams, privatiems asmenims, ne tik valdžios pareigūnams, kurie atsiminė jų pavardes, ką dažnai patirdavau iš Valstybės Departamento pareigūnų. Jie gerai žinojo Balio Gajausko, Nijolės Sadūnaitės, A.Statkevičiaus, V.Skuodžio, S.Tamkevičiaus, A.Svinsko ir kitų pavardes. Vlodo Šakalio pabėgimas iš Lietuvos ir atsiradimas New Yorke 1980.08.28, dr.K.Eringio pasitraukimas ir paprašymas JAV globos 1981.07.23 ir atsiradimas 1981.09.10 JAV buvo nauji atvejai stipriną mūsų laisvės bylą, nes apie juos būdavo žinių ir amerikiečių spaudoje. Tie, kuriems pavykdavo atvykti į JAV - visuomet buvo apklausinėjami Kongrese veikiančioje Helsinkio Aktui sekti parlamentarų komisijoje.

Kada 1982 m. liepos 28 d. sukako 60 metų sukaktis nuo JAV pripažinimo Baltijos valstybių - mes trys Baltijos valstybių atstovai buvome paprašę pasimatymo su Valstybės Sekretoriumi, kuriuo

buvo mums labai palankus gen. Alexander M. Haig, Jr. Buvo mums pranešta, kad jis mus priims. Deja, diena prieš tai įvyko jo pasitraukimas iš Valstybės Sekretoriaus pareigų. Tad, 1982.07.28 mus priėmė Walter J. Stoessel, Jr., kuris buvo Valstybės Sekretoriaus pavaduotojas (Deputy). Jis buvo mano pažįstamas iš to meto, kada buvau Paryžiuje, o jis buvo Ambasados Patarėjas ir kada matydavaus su juo. Jis mus priėmė labai maloniai ir pakartojo, kad JAV laikysena Baltijos valstybių atžvilgiu yra labai tvirta, remiama Baltųjų Rūmų, Valstybės Departamento ir JAV Kongreso. *Priedas VIIA* Priminė taip pat, kad visuose JAV valdiškuose žemėlapiuose Baltijos Valstybių padėtis yra atžymima tuo, kad JAV nepripažįsta Baltijos Valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą.

Jau anksčiau esu rašęs, kaip reikėsi mano darbas, tad dabar tik trumpai dar atžymėsiu tuos dalykus, kur turėjau atlikti viena kita dalyką, kolėjau iki 1987.11.15 Lietuvos Charge d'Affaires pareigas. Daug rūpesčių ir vargo turėjau kartu su žmona, kada reikėjo padaryti Pasiuntinybės Rūmų remontą Vašingtone. pradėta 1981 m. gale ir baigta 1983.04.23. Remontas buvo reikalingas, nes per kai kurias sienas veržėsi drėgmė ir krito iš sienų nemažos nuotrupos. Remonto reikalu labai veržėsi padėti JAV Lietuvių Bendruomenė ir Amerikos Lietuvių Taryba. Atsakiau, jog noriu, kad visa išeivija prisidėtų prie remonto ir pabrėžiau, kad ne vien aš to noriu, bet ir visa Diplomatine tarnyba, turiu tuo reikalu tvirtą paramą ir iš Lietuvos Diplomatijos šefo S. Lozoraičio. Po ilgu diskusijų buvo sudarytas bendras Komitetas iš JAV L. Bendruomenės ir Amerikos Lietuvių Tarybos, įjungus į Komiteta ir specialistus inžinierius ir architektus. Buvo sudarytas ir Komitetas - vajui lėšoms rinkti. Sutarta buvo, kad aukos būtų siunčiamos

Pasiuntinybei. Taip, nuo 1981.10.14 iki 1983.04.23 buvo gauta \$131,629.20.

Palūkanų susidarė	\$ 1,931.50.
Tad iš viso buvo gauta	\$ 133,560.70
Remontui buvo išleista	\$ 129,404.06
Liko	\$ 4,156.64

kuriuos perdaviau Remonto Komitetui, kurio pirmininku buvo prof.dr.J.Genys, kuris dabar ne kartą buvo Lietuvoje ir profesoriauja Vytauto Didžiojo Universitete Kaune. Ir dabar, rodos, yra Lietuvoje. Laikau reikalinga pažymėti, kad JAV kasmet išleidžia veikalą su sąrašu sutarčių, kurias JAV yra pasirašiusi su svetimomis valstybėmis. Jame figūruoja ir Lietuvos sutartys, pasirašytos su JAV, kaip tebegaliojančios. Rodos 1981 m. gavau raštą iš Valstybės Departamento, kad JAV nebelaikys galiojančia " Lietuvos Respublikos ir JAV natūralizacijos ir karinės prievolės sutartį, pasirašyta 1937.10.18 ". Patvirtinau rašto gavimą ir pažymėjau, kad tas pranešimas priimtas dėmesin. Apie tai painformavau Lietuvos Diplomatijos šefą ministeri S.Lozoraitį.

Ryšium su pagyvinimu Baltijos Valstybių laisvės bylos, J.Carter prezidentavimo metu (1977.01.20 - 1981.01.20) tas pagyvinimas vyko ir R.Reagan prezidentavimo metais (1981.01.20 - 1985.01.20 ir 1985.01.20 - 1989.01.20) bei G.Bush (nuo 1989.01.20) prezidentavimo metais. Atžymėtinas dalykas yra 1982.07.28 JAV Kongreso Atstovų Rūmų narių bei senatorių raštas L.Brežnevui, kuriuo buvo prašyta, minint 60 metų JAV pripažinimo Baltijos Valstybių sukaktį, kad būtų baigta nelegali Baltijos Valstybių okupacija ir pareikšta viltis, kad Sovietų Sąjunga atstytų laisvę Baltijos Valstybėms. Raštas buvo

pasirašytas virš 100 Atstovu Rūmų narių bei senatorių. Sekančiais 1983 m. liepos 29 d. ambasadorė Jeanne J. Kirkpatrick, nuolatinė JAV atstovė prie JT organizacijos ^{pateikė J.P. Org.} Generaliniam Sekretoriui Prezidento Reagan pareiškimą, minint JAV pripažinimo Baltijos Valstybių sukaktį, prašydama jį laikyti oficialiu JT Organizacijos pilnaties dokumentu ir jį paskleisti visiems JT Organizacijos nariams. Tas Prezidento pareiškimas lietuviškai laikysena Baltijos Valstybių atžvilgiu laikantis JT Chartos principų ir tikslų, siekiant taikos ir laisvės pasauly. Po to pareiškimo, šalia nuo 1959 m. JAV Prezidentų kasmet skelbiamos "Pavergtų Tautų savaitės" proklamacijos buvo pradėtos Prezidento Reagan proklamacijos "Lietuvos Nepriklausomybės Dienos" ir "Baltų Laisvės Dienos", skelbiamos birželio 14 d. proga pagal JAV Kongreso rezoliucijas, kad Prezidentas tokias dienas paskelbtu.

Dėka senatoriaus Percy žygių Laisvosios Europos radijas 1984 m. spalio mėn. pradėjo transliacijas lietuvių kalba, tai perėmęs iš Radio Liberty, kuris tokias transliacijas darydavo ir Baltijos Valstybėms.

Iš savo veiklos galiu dar pažymėti, kad 1984.09.15 dalyvavau vyskupo P. Baltakio, O.F.M., konsekracijos iškilnėse Portland mieste, Maine Valstijoje, kuria proga iškilmingose vaišėse perdaviau Lietuvos Diplomatines Tarnybos sveikinimus ir linkėjimus. Mažiausiai pasėkų turėjo mano pasikalbėjimai dėl JAV Kongreso nutarimu įkurtos specialio investigacijos įstaigos Teisingumo ministerijos žinioje veiklos, siekiančios iškelti civilines bylas prieš lietuvių išeivius, tariamus karo nusikaltėlius II-jo Pasaulinio Karo metu. Valstybės Departamentas aiškino, kad nėra pajėgus ką padėti.

Gerais tiek, kad nebuvo nuteistas ištremti joks lietuvis, o vienas nuteistas mirė, bet byla jo ištrėmimo reikalu nebuvo baigta.

Siaip, tiek iš Prezidentūros, tiek iš Valstybės Sekretoriaus gaudavom mes Baltijos Valstybių Charge d'Affaires su žmonomis kvietimus į priėmimus lygiai kaip visi diplomatinė misijų šefai. Mano žmona gaudavo dar kvietimus iš Kongresmenų žmonių Klubo dalyvauti vieną kartą kasmet jų rengiamuose pobūviuose. Gaudavo taip pat ji kvietimus dalyvauti Vice Prezidento žmonos B. Bush priėmimuose, kuriuos kasmet vieną kartą į metus ji ruošdavo Diplomatinė Misijų šefų žmonoms.

Be to, gaudavom visuomet kvietimus dalyvauti Prezidento inauguracijos iskilėse, o šalia to gaudavom visuomet kvietimus dalyvauti JAV Kongreso bendruose posėdžiuose, kurie įvykdavo, kada JAV Prezidentas sakydavo kalbas JAV Kongresui arba kada JAV Kongreso bendri posėdžiai įvykdavo lankantis svetimų valstybių galvoms JAV. Žodžiu, reikėjo visuomet būti, nes tomis progomis visam diplomatiniam korpusui nuskambėdavo Lietuvos vardas protokolu: šaukiant eilės tvarka visų šalių atstovus pagal jų pareigų užėmimo laiką.

1985.10.08 BALF-o seimo metu Vašingtone buvo skirtas momentas mane pagerbti banketo metu minint mano tarnybos diplomatinėse pareigose 55 metų sukaktį ir 25 metų sukaktį mano veikloje Lietuvoje Pasiuntinybėje Vašingtone. Tai buvo atžymėta Prezidento Reaga sveikinime BALF-ui. Jungiu tą Prezidento laišką Priedu XIII, kurį turiny esu minimas.

Kiekvienais metais būdavau kviečiamas dalyvauti vadinamam "National Prayer Breakfast", kuriuos rengdavo Kongreso organizacinis Komitetas. 1986 m. tas Komitetas pakvietė mane parašyti sveikinimą

Lietuvos vardu Prezidentui Reagan jam švenčiant 75 metų sukaktį, 1986.02.06. Tai padariau. Jungiu padėkos laiško fotokopija i mano sveikinimą Priedu XIV.

1986.03.10 buvau sunkiai sužeistas eismo nelaimėje. Pasveikimas įvyko po kelių mėnesių. Būdamas ligoninėje gavau Prezidento Reagan ir jo žmonos užuojautos laiška, taip pat gėlių puokštę iš Valstybės Departamento Protokolo šefės su geriausiais linkėjimais. Mano globėjais ligoninėje buvo Vatikano Delegatas Vašingtone ir Vašingtono arkivyskupas, kurie mane gerai pažino ir visuomet dalyvavo priėmimuose Vasario 16-osios proga. Jie kelis kartus mane aplankė būnant ligoninėje. Tai priminė man mano žmonos ir mano pirmą pasimatymą su Popiežiumi Jonu Pauliumi II-ju, kada ji matėme ir kalbėjomės Vatikano Delegatūroje 1979 m. Popiežiui lankantis JAV. Pasikalbėjimo metu Popiežius pasiteiraves apie padėti Lietuvoje pasakė man - "Gerai, kad čia esate", ką supratau, jog svarbus dalykas yra, kad JAV mus pripažįsta.

1986.09.08 dalyvavau Šiluvos Koplyčios 20 metų išventinimo sukakties minėjime Tautinėje JAV šventovėje, o 1986.10.01 pasirašiau kartu su VLIK-o pirmininku ir PLB Vice-Pirmininku, kaip Lietuvos Diplomatijos šefas, memorandumą ryšium su Helsinkio Akto peržiūros Konferencija Vienoje. Analogiškus memorandumus pasirašė Lietuvos Diplomatijos šefas S. Lozoraitis, kurie buvo pasiūsti visoms Europos Vyriausybėms pasirašiusioms Helsinkio Akta vykstant to Akto peržiūros konferencijoms 1977 m. Belgrade ir 1980.08.15 Madride.

1987 metais mano veikla vyko įprasta tvarka ir atliekamais reikalais, Vasario 16-tosios priėmimo surengimu Pasiuntinybėje. o 1987 m. minint Lietuvos Krikšto 600 metų jubiliejų 1987.06.18 buvau priimtas Prezidento Reagan, dalyvaudamas Jubiliejinio Komiteto

sąstato - delegacijoje pas Prezidentą, kuriam buvo įteiktas raštas, dėkojant už Prezidento pareiškimą to jubiliejaus proga ir įteikiant jam Lietuvos kalinių sąrašą. Gulago atsiminimus parašytus N.Sadūnaitės, sveikinimus Lietuvių Jaunimo pagrindžio organizacijos ir Lietuvos Krikšto Jubiliejaus medali. Kartu su žmona dalyvavau ir Vašingtone surengtame Krikšto jubiliejaus minėjime, pasakydamas kalbą minėjime bei per Amerikos Balsą žodį ~~ma~~ *ja* Lietuvą. Žodį i Lietuvą tardavau per Amerikos Balsą bei Laisvos Europos radija Naujų metų progomis, Vasario 16 Dienos progomis bei kitais atvejais, kada būdavau paprašytas.

Kaip nepatiko mūsų buvimas Vašingtone Maskvai - jungiu priedu "Kauno Tiesos" 1987.08.22 informaciją, kuria gavau iš ministerio Urbšio.

Priedas XV.

Piniginės paramos reikalu Lietuvos diplomatinei ir konsularinei tarnybai tvarka buvo tokia nustatyta Valstybės Departamento. Lietuvos atstovas Vašingtone kasmet turėjo pateikti metinį biudžetą ir gauti jo pritarimą. Pateikiamame ^{*ma*} biudžeto projekte buvo nurodoma kokiam postui ir kokiems pareigūnams koks atlyginimas skiriamas. Buvo prašomas Valstybės Departamentas biudžetą patvirtinti, ka jis padarydavo gavęs Finansų Departamento sutikimą - leidimą. Leidimą *gandavom* po 2 - 3 mėnesių ir tada gaudavom kreditus iš Lietuvos Vyriausybės sąskaitos, esančios Federaliniame Banke New Yorke, kaip auksčiau yra nurodyta. Tad, Valstybės Departamento kontrolėje vyko kreditų suteikimas. Išlaidų sąskaitų nereikėjo Valstybės Departamentui pateikti. Tokiu tad būdu buvo finansais aprūpinama mūsų tarnyba iš Lietuvos Pasiuntinybės Vašingtone. Valstybės Departamentas laikėsi taupumo ir to pageidavo iš mūsų tarnybos.

Pasitraukiau iš pareigų 1987.11.15 ir jas perleidžiau Pasiuntinybės patarėjui Stasiui Lozoraičiui, kurio biografiją esu anksčiau pateikęs. Valstybės Departamentas ji priėmė Charge d'Affaires titulu tą pačią 1987.11.15 dieną. Jo visa veikla jau susijusi su pasikeitimais vykusiais Lietuvoje pradedant 1988 m. ir jo veikla ir darbas turėjo smarkiai padidėti, nes žurnalistai, televizija norėjo gauti žinių apie padėtį Lietuvoje. Mačiau, kaip nelengvas jam buvo darbas ne tik su einamais reikalais, bet ir su reikalu kalbėtis ir tartis su asmenimis, atvykstančiais iš Lietuvos arba asmeniškai, arba atstovaujant organizacijas - Sąjūdį, ypačiai. Manydamas, kad URM yra gerai informuota apie jo veiklą ir ja patenkinta, nes jis buvo paskirtas Lietuvos Ambasadoriumi Vašingtone - todėl nieko daugiau nebepridedu. Priedu tik jungiu **S**ist - US Policy: The Baltic Republic August 1984, kur yra pasakyta - apibūdinta JAV laikysena Baltijos Valstybių atžvilgiu.

Priedas XVI.

S.A.Bačkis

1992.05.11

Priedų : 16

Friedas I

Roma, 1978 m. rugpiūčio mėn. 20 d.

Jo Malonei
Ponui Igaliotam Ministeriui
Dr. Stasiui A. Bačkiui,
Vašingtone.

Pasiremdamas p. Užsienio Reikalų Ministerio telegrama Nr. 288, iš 1940 m. birželio mėn. 1 d., skiriu Tamstą Lietuvos Diplomatinijos Šefo Pavaduotoju.

Mano mirties atveju Tamsta perimsi Lietuvos Diplomatinijos Šefo pareigas.

Lietuvos Diplomatinijos
Šefas

MIN. STASIO LOZORAIČIO
LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFO
PARAŠAS TIKRAS.

LIETUVOS PASIUNTINYBE
PRIE ŠV. SOSTO

NR. 10.643
ROMA, 1978 m. spalio mėn. 12 d.

[Handwritten signature]
Pasiuntinybės sekretorius

Priedas II

N° I246

C E R T I F I C A T

Je soussigné, Petras KLIMAS, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Lithuanie en France, certifie par le présent que Monsieur Stasys-Antanas B A C K I S , dès mon départ de Paris, est chargé de la surveillance et de la gérance de l'Hôtel de la LEGATION DE LITHUANIE sis 14, place Malesherbes à Paris, et de ses dépendances, ainsi que du règlement de toutes les questions y connexes. Monsieur BACKIS est chargé, de plus, de la protection du personnel travaillant à la Légation de Litnuanie et des citoyens lithuaniens.

En cas d'absence de Monsieur Backis, Monsieur Jonas DEKSNYS sera chargé des mêmes fonctions.

Délivré pour être présenté à qui de droit.

Paris, le 10 Juin 1940

P. KLIMAS

Envoyé Extraordinaire et Ministre
Plénipotentiaire de Lithuanie

Vidus vārtojumi

Priedas III.

Vičy, 1940. VII. 21.

J. S.

p. Bačkis.

Pasūnības Patarēju
ir lauku namu reikalu vedēji.
Paryžijā.

Izbrīnāmāsi,

Šīo neišķī momentu, kuomet Lietuvon
yra ģīvēzēusi svehmor valstys kā rīuomen
ir kuomet Lietuvon dyriausgbe yra pīzādusi
savarankiškuma, bei veikimo laisve, prāna
laikīnai suspenduoti pasūnības veikime
līgi nauje instrūcijis ir prāhesti pasūnī-
bysbei bendradarbitāms, kad jē gauna atosto-
gas be algos nuo ugprūēio 18. Jaij pat ligi
naujo pāredymo. Apie tai, kad pasūnības dar-
laikīnai suspendotas prāna īskabīti is laumo
su pažymėjimu, kad ģīkambīnima nūkar neat-
lēps.

Kadangi ar pato tuo tarpu neguonu leidmo
atvūkt ģī Paryžijā, prāna vīstis privātimias
nāno dāiktas īskelti is pasūnības zītrā.

Prasau šai pat Tautų persikelti gyvenimui
ir pasikelti ir paimti savo globou visą
nepriklausomos Lietuvos valstybę, turtą, jei
okupacija valdžia reikalauja Pasikelti
atiduoti Lietuvos agresoriui, d. g. Rusijai
maiau intervensuoti per okupacijos valdžias
šefą kad mano įsakymu Tautų gali namus
perduoti tik Prancūzų Vyriausybei dispozicijon.
Toki atveju Prancūzijos Vyriausybėis atstovams
verta su Tautų turimi sudaryti protokolą su dvi
ekzemplioriais, kuriame būtų pažymėti visi
visi daiktai, kurie namuose yra. Archyvai
neturi pateikti nei agresoriaus namuose nei
Prancūzų Vyriausybei, nei okupacijos valdžiai.
Šai pat joks su Pasikelti veikimu susi-
susijęs inventorių ir turas, tame skaičiuje
ir biblioteka, jei bus galimūmo tat išveikti
ir saugia vieta. Viskas iš principo turi būti
tik galima išsaugoti ^{būsimam} bet laisvai Lietuva
valstybei ir jos savarakiška Pasikelti.
Visų saugojamų daiktų sąrašai turi būti
sudaryti ir deponuoti saugioj vietoj.

M. K. K. K.
Lietuvos Pasikeltis Sąjūdis

Préfecture de Police

Paris, le 24 Août 1940.

Direction

de la

Police Judiciaire

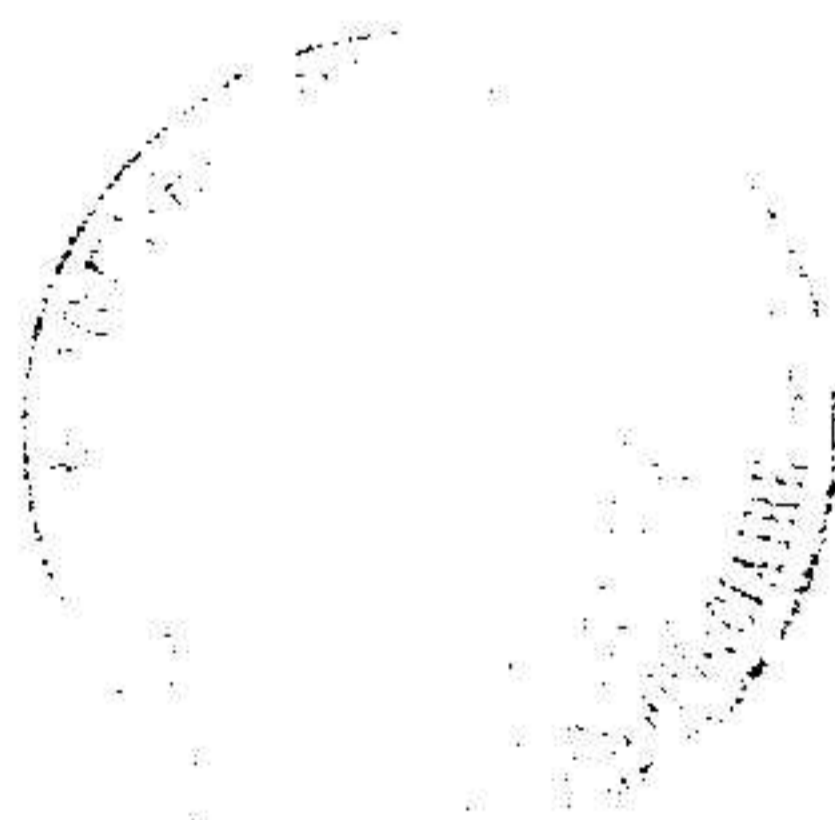
Cabinet du Directeur

Piedas IV

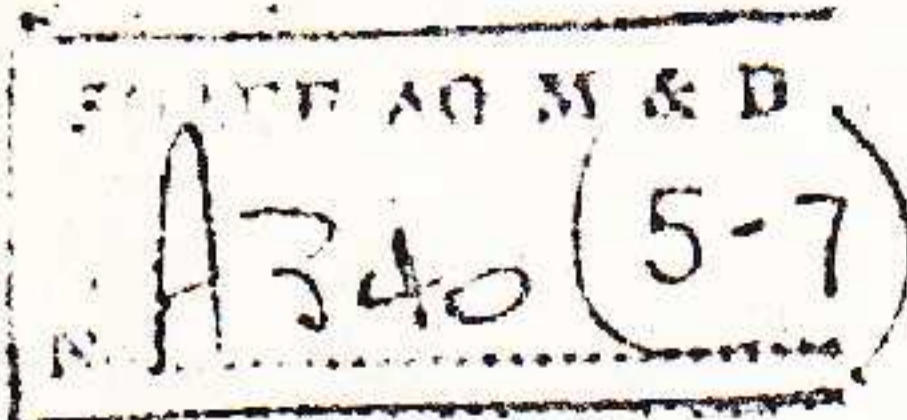
NOUS, Charles M E Y E R , Directeur
de la Police Judiciaire de la Préfecture de Police,
Constatons que M. STASYS-ANTAMAS-BACKIS,
Conseiller de la Légation de Lithuanie, nous dépose
ce jour à 18 heures, les clefs, au nombre de quatre,
de l'hôtel occupé par la Légation, 14 place Males-
herbes à Paris - quatre clefs de la porte d'entrée
6, rue de Montchanin et deux clefs de la porte du
garage 6, rue de Montchanin -

Nous lui remettons le présent à titre
de "reçu".

LE DIRECTEUR de la POLICE JUDICIAIRE,

A large, stylized handwritten signature in black ink, likely belonging to Charles Meyer, the Director of the Judicial Police.

CONFIDENTIAL

Piedas F

SUPREME HEADQUARTERS
ALLIED EXPEDITIONARY FORCE

AG 383.7-2 GE-AGM

APO 757 (Main)
7 July 1945

SUBJECT: Petition of Baltic Diplomatic Officers in France

TO : Latvian Minister in France, 5 rue Cardinet, Paris, France
Councillor of the Lithuanian Legation in Paris, Representative
of the United Relief Fund of America, 5 rue de Messine,
Paris, France

1. Reference is made to letter, Latvian Minister in France, dated 16 June 1945.

2. Effective action has been taken to insure that instructions of this headquarters regarding the position of Baltic nationals who do not desire to be returned to their districts of former residence are carried out. Special measures have been taken with respect to the situation in Vorarlberg to which you call attention.

3. Measures have likewise been taken to evacuate from eastern areas formerly under Supreme Headquarters, AEF control those Baltic nationals who desire to be evacuated westward.

4. No obstacles will be put in the way of Baltic nationals desiring to find employment in the British and U.S. Occupation Zones in Germany.

5. Until the Allied Control Council makes a decision concerning the formation of relief associations, national committees and consular services, no authorization can be given for the formation of such associations or organizations or for the holding of public meetings. No foreign consular representatives can at present be recognized in Germany.

6. Provision is made in the instructions of this headquarters to permit the entry into United Nations Displaced Persons Camps of Baltic nationals who are so authorized by Military Government authorities. Instructions have also been issued for the establishment of special, semi-permanent installations for stateless or non-repatriable persons to insure that they will be given appropriate care while steps are being taken for their ultimate disposition.

For the Supreme Commander:

DISTRIBUTION:

3 - Each Addressee
3 - G-5 Division
1 - AG Records

T. J. DAVIS
Brigadier General, USA
Adjutant General

CONFIDENTIAL

Confidential.

Paris, June 16th, 1945.

Sir,

The Representatives of the Baltic States have the honour to bring to your kind attention inclosed Memorandum.

We have the honour to be, Sir, your most obedient servants.

O. G.
.....
signed (O. Grosvald)

Latvian Minister in France.

5. rue Cardinet, Paris 17.

D. A. B.
.....
signed (St. Bačkis)

Councillor of the Lithuanian Legation in Paris

Representative of the United Lithuanian Relief Fund of America.

5. rue de Messine, Paris 8.

.....
(Aspel)

Representative for the Estonian Refugees.

63, Boulev. Murat, Paris 16.

To the Chief of the Service
of Deportees at Allied Headquarters
P a r i s.

MEMORANDUM

concerning the situation of Lithuanian, Latvian and Estonian deportees and refugees in occupied Germany and in France.

- - - -

On May 31st, 1945, "Le Monde" and several other French newspapers issued a communiqué of Lt. Col. Paravicini, chief of the Service of Deportees at Allied Headquarters. This communiqué specifies that "No deportees should be obliged to repatriation in any country except for Russian citizens who, according to Yalta agreement, are compelled to return to Russia", but it adds "that Lithuanians, Latvians and Estonians are not considered as Russian citizens".

Referring to this agreement and being entrusted with the interests of the Baltic States citizens who are often in very difficult circumstances, the undersigned, acting as legal representatives and defenders of their countrymen, take the liberty of bringing to the attention of Allied Headquarters the following facts and beg them to take in favourable consideration their requests.

I. According to reliable reports, the hereabove expressed principle does not seem to have been always applied. For example :- despite Allied Headquarters decision, the Soviet Repatriation Commission visiting on June 4th 1945 the refugees camps near TISIS, bei Feldkirch, VOERARLBERG, Austria, notified the Baltic refugees to pack in view of their repatriation. As they refused to do so, the members of the Soviet Commission declared that Baltic refugees had no right to express their will. This fact created real panic among the Baltic refugees threatened at any time with forced repatriation.

On May 14th 1945, two Estonian citizens, Mr and Mrs Ernesaks were sent back on the eastern bank of the Elbe by Captain Jacobs, commanding the American forces at Bortingen (Magdeburg-Anhalt district, Wolmirstedt) who assimilated them with Soviet citizens in spite of their strong protests. Only thanks to the Commander of a group of French repatriates who took them in charge, was it made possible for them to reach France, where, finally they were again handed to the U.S.S.R. Consulate in Maubeuge.

II. According to recent Berlin agreement, a new delimitation of the occupation zone has been established. According to the fact that numerous Baltic refugees are for the present located in regions eventually to be assigned to Russia, these refugees as well as Poles and other citizens of Eastern Europe are threatened to fall under Russian rule and to be deported far away in Russia and to suffer the worse cruelties if they are not allowed to move towards region under Western Allied control.

We take this opportunity to bring the attention of the Allied Headquarters on several other points connected with the status of these refugees:

I. The Baltic citizens actually in occupied Germany are facing three alternatives: a) to go in camps supplied by the Allied (and they often fear to go apprehending that such camps should be submitted to Soviet rule), b) - live freely wherever they are (in such case, they get no supplies from the Allies and German authorities deliver the required rationing points only with great difficulties and compel them to do the most difficult tasks, c) - try to emigrate freely (for the present it is impossible).

II. In many cases, Baltic deportees and refugees apply to Allied authorities to work in their services. To be able to obtain work they need favourable notice from Allied military Security Services. It seems that this favourable notice has been sometimes denied for the unique reason that they had

declared themselves as refugees and said openly that they left their country not to fall under a regime of oppression (see Mr. Pranas Michalevičius report).

In connection with the foregoing, we earnestly solicit the Allied Headquarters to take the necessary steps to safeguard the human rights and freedom of the Baltic States citizens amounting in occupied Germany to over 700.000 (350.000 Lithuanians, 300.000 Latvians and 60.000 Estonians).

Our wishes and requests can be stated as follows :

1. Allied Headquarters are requested to take the necessary steps so that their decision not to consider Lithuanian, Latvian and Estonian citizens as Soviet citizens should be observed all over occupied Germany, in view of avoiding to Baltic citizens constant intimidation and threat of being repatriated in Soviet Russia as it happened in the camps at TISIS (Austria).

2. Allied Headquarters are begged to forwarn on time the Baltic refugees actually in eventually Soviet ruled zone to leave towards Western Zone.

3. Allied Headquarters are begged to welcome Baltic refugees and deportees demand for work and to take the necessary steps to enable them to obtain the required permit from Allied Military Security Services, having in mind the peculiar and tragic situation of these refugees.

Their countries were occupied and plundered in 1940-41 by Soviet forces, from June 1941 to Autumn 1944 by the Nazis and at last once more since autumn 1944 by Soviet Armies. This occupation is still lasting. During these invasions, Baltic citizens suffered and are still suffering mass deportation and slave-labour and they are threatened with complete extermination. Consequently the Soviet allegation according to which Baltic refugees had left their countries for reasons of pro-Nazi feelings is absolutely unfounded. In fact, Baltic citizens are in complete and heartiest sympathy with the Western Allies. They fought in this war (by their steadfast resistance) as in World War I, by the side of the Allies, doing everything to help them in a clear understanding that Allied cause was their own cause. Being fervent patriots and sincere democrats, the Baltic States citizens preferred to go into exile than to submit to a totalitarian regime. We may point out the fact that among Baltic refugees, workers, peasants, civil servants and small employed persons are in majority.

4. Allied Headquarters are respectfully asked not to interrupt in occupied Germany the activity of National Organisations, Relief Associations, National Committees and their branches, Consular Services as well as Lithuanian, Latvian and Estonian Red-Cross, and to authorize their creation in case they do not exist.

5. Allied Headquarters are earnestly solicited to give all possible assistance and protection to the Baltic citizens and to allow them either to remain where they are or to emigrate freely, or to be lodged if necessary in camps and, in this event, to take the necessary steps to separate these camps from the others in view of preventing them to fall under Soviet rule.

We remain ready to give Allied Headquarters any additional information.

Paris, June 16th 1945 (T. Diana Steikis).

Priedas

Isakymas.

Pasiuntinybės Patarėja, Daktarą Stasį Bačkį pake-
liu Įgaliotuoju Ministeriu nuo šių metų rugpiūčio mė-
nesio 15 dienos, palikdamas jį toliau eiti Lietuvos
Chargé d'Affaires Paryžiuje pareigas.

Roma, 1953 metų spalio mėn. 23 dieną.

Lietuvos Diplomatijos
Šefas

Fax: 331 46 227 911

Prilias IV.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TARPTAUTINIŲ
KONTAKTŲ PLĖTIMO

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos
Prezidiumas, atsižvelgdamas į būtinybę skubiai plėsti
Lietuvos tarptautinius kontaktus, **n u t a r i a**
Pavesti Prancūzijos lietuvių bendruomenės pir-
mininkui p. Ričardui BAČKIUI Lietuvos Respublikos
delegato funkcijas Prancūzijoje.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

Vilnius, 1990 m. balandžio 13 d.

Vytautas Landsbergis
V. LANDSBERGIS

Padėka p.R.Bačkiui

Nuo pat 1990 m. kovo mėnesio Paryžiuje gyvenantis p.Ričardas Bačkis, remdamasis Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko Vytauto Landsbergio laišku, o nuo 1990 m. balandžio 13 d. Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimu Nr.I-146, kuriuo p.R.Bačkiui buvo pavestos Lietuvos Respublikos delegato Prancūzijoje funkcijos, reikšmingai atstovavo Lietuvos Respublikos interesams, palaikdamas ryšius su Prancūzijos Respublikos Prezidento, Užsienio reikalų ministerijos, Parlamento, Prancūzijos banko ir kitomis institucijomis, tarpininkaudamas abiejų šalių parlamentų ir kitų institucijų ryšiams, organizuodamas humanitarinės ir mokslinės pagalbos siuntas į Lietuvą. Visa tai prisidėjo prie Lietuvos Respublikos nepriklausomybės tarptautinio įtvirtinimo ir jos diplomatinį santykių su Prancūzijos Respublika atkūrimo, prie Lietuvos Respublikos nuosavybės ir kitų teisių Prancūzijoje patvirtinimo. Pažymėtina, kad p.R.Bačkis darė tai, negaudamas iš Lietuvos Respublikos jokio atlyginimo už savo aukopama tauta ir darbu.

Siuo metu, atkūrus Prancūzijos Respublikos sostinėje Paryžiuje Lietuvos Respublikos ambasadą, valstybės atstovavimo pobūdis iš esmės keičiasi ir yra Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos sferoje.

Atsižvelgdamas į visą tai ir veikdamas pagal kompetenciją ir turimas galimybes, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas nutarė (91 12 30 Nr.I-2180) pavesti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkui Prezidiumo vardu oficialiai pareikšti buvusiam Lietuvos Respublikos delegatui Prancūzijoje p.Ričardui Bačkiui nuoširdžią padėką. Prezidiumas tikisi, kad p.R.Bačchio ir kitų Paryžiuje gyvenančių lietuvių bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos ambasada bus vaisingas ir pasitarnaus tėvynės Lietuvai.

LA int.

Lietuvos Aidas
1992.07.12 d. Nr. 8 p. 4

Jeudi 15 Février 1990

Orléans VIII

Baltrusaitis, l'érudition sans faille

Par son savoir étourdissant et la rigueur de ses analyses, Jurgis Baltrusaitis a renouvelé l'histoire de l'art.

IGNORÉ du grand public, peu soucieux de plaire, Jurgis Baltrusaitis n'était pas secret, il était discret. Son silence vis-à-vis de lui-même était peut-être la forme d'une politesse sans faille. Comme il était avare de renseignements sur sa biographie, qu'il était né loin de Paris, aux confins de l'Europe orientale, que son nom était lié à des sujets « bizarres » : monstres médiévaux et culte d'Isis, — on lui prêtait le goût des sciences occultes, et même, vers la fin de sa vie, un âge fabuleux. Si de nombreux artistes — Breton, Lacan, Caillois — se sont intéressés à ses travaux, lui-même s'est tenu à l'écart de tous les cercles. Cet érudit qui ignorait les honneurs universitaires et les récompenses académiques, accompli son œuvre en marge de toutes les institutions. Pourtant, ses sujets de prédilection (l'art roman, le fantastique médiéval, les aberrations...) toujours très « savants », rejoignent sans préméditation les préoccupations de la pensée et de l'art contemporain.

Lorsqu'il mourut, le 25 janvier 1988, il avait quatre-vingt-cinq ans. Il était originaire de Lituanie où son père possédait un domaine. Ce dernier, grand seigneur-lettré et cosmopolite, balada le petit Jurgis dans toute l'Europe. A la veille de la première guerre mondiale, Boris Pasternak fut son éphémère précepteur. L'auteur du *Docteur Jivago* se souvient qu'« il y avait dans la propriété beaucoup de représentants du monde de l'art : le poète Viatcheslav Ivanov, le peintre Oultanov, la femme de l'écrivain Mouratov ». Ce père fut, après l'indépendance de son pays, ambassadeur de Lituanie à Moscou. Ce fut pour le jeune Jurgis l'occasion de fréquenter l'intelligentsia russe, formalistes et constructivistes notamment. Est-ce sa rencontre avec Meyerhold, le metteur en scène soviétique, qui le poussa à étudier le théâtre médiéval ? C'est à cet effet que Baltrusaitis débarqua à la gare du Nord au début des années 20. Mauvais départ. Il tombe heureusement sur Henri Focillon occupé, à l'époque, à réévaluer l'art roman, longtemps

Jurgis Baltrusaitis.

tenu pour un avatar tardif de l'Antiquité romaine. L'historien va se lier durablement avec le jeune Balto et l'orienter définitivement vers l'univers des formes.

Baltrusaitis voyage beaucoup. « J'ai eu l'occasion d'aller dans le Caucase, alors très difficile d'accès, racontera-t-il plus tard. J'ai été frappé par la similitude de la sculpture géorgienne et de l'art roman (...). J'ai trouvé là qu'il y avait une charnière entre deux mondes. » Cette leçon sera capitale. « Il retrouve les mots d'ordre des constructivistes : l'affirmation de la construction contre la composition, le primat de l'architecture comme agent fédérateur de tous les arts, l'intérêt des arts appliqués », note Jean-François Chevrier (1). Aussi, dès son premier ouvrage, *la Stylistique ornementale dans la sculpture*

romane (2), récuse-t-il la notion de style pour s'attacher à celle de la forme.

Après avoir bouclé un cycle de recherche, Baltrusaitis en entame un autre, avec la même méthode. « Il prend un fil et il le suit, indique Jean-François Chevrier (1). Il dégage un système dont il décine les effets et reconstitue les origines. Il constitue un tableau en combinant les figures dont il restitue ensuite la mobilité historique. Ses manuscrits sont souvent repris, complétés, augmentés. Ses ouvrages, appréciés d'un petit groupe qui se réunit dans son petit appartement de la porte d'Orléans, mettent vingt ans à trouver un public, de plus en plus large à chaque réédition. Mais Baltrusaitis n'a de comptes à rendre à personne : il travaille seul. Il n'a pas d'effort pédagogique à faire : il n'enseigne pratiquement pas (quelque temps à Kaunas, en Lituanie, avant la guerre, puis ensuite à Yale, aux Etats-Unis, mais jamais en France). Il peut donc explorer à sa guise des domaines délaissés : l'anamorphose, la perspective, la physiognomonie, les jardins du dix-huitième siècle. Si son savoir étourdissant se déplace sans cesse, sa méthode reste très concrète. Il ne théorise guère. Libre au lecteur de spéculer en prenant pour base les matériaux que cet infernal érudit lui propose.

Il achève sa vie en même temps que son œuvre. Jeux de miroirs, machines à rêver, légendes secrètes, plus ou moins oubliées, qui courent à travers l'Histoire, Baltrusaitis a fait éclater l'histoire de l'art et l'a renouvelée grâce à la rigueur de ses analyses. Mais son étonnante érudition est aussi l'un des versants de la poésie.

EMMANUEL DE ROUX

(1) *Portrait de Jurgis Baltrusaitis*, par Jean-François Chevrier, suivi d'*Art et nérien, art roman*, par Jurgis Baltrusaitis, Flammarion, 271 pages, 260 F. Jean-François Chevrier participe à l'émission de Frédéric Mitterrand.

(2) Depuis 1981, les principaux ouvrages de Jurgis Baltrusaitis sont réédités chez Flammarion.

Priedas VIII A

LIETUVOS PREZIDENTAS LANKĖSI BALTUOSE NAMuose, 1941.

Sulyg vietos korespondento atpasakojimo tai įvyko Vašingtone Š.M. balandžio 18 d. J.A.V. Prezidentas F.D. Roosevelt privatiai pasimatyme ilgokai pasikalbėjo su Prezidentu A. Smetona. Lietuvos Prezidentas į Baltuosius Namus palydėjo ir dviejų Prezidentų pasikalbėjimo dalyvavo Lietuvos Įgaliojtas Ministras p. P. Žadeikis.

Pasikalbėjimas vyko draugingai nuoširdžioje nuotaikoje; du Prezidentai atstovauja milžinišką Ameriką ir mažą Lietuvą pasikalbėjo kaip du seni pažįstami. "Aš žinau jau pažiūrėjęs iš fotografijos. Malonėkite sėstis ir papasakoti apie Lietuvą," - sveikindamas su Prezidentu Smetona pasakė Prezidentas Roosevelt. Prezidentas Smetona bendrais bruožais nupiešė Lietuvos kančias ir vėliausias linijas iš lietuvių gyvenimo. Kalba veikiai perėjo prie Europos dabartinės situacijos ir ateities perspektyvų. Tarp kit-ko buvo pareikštas Prezidento R-o įsitikinimas, kad mažosios tautos, jų tarpe Lietuva, be jokios kaltės iš jų pusės įstumtos į didžiųjų valstybių konflikto ugnį ir pavergtos, turi atgauti savo teises ir savo nepriklausomybę pirmą pirmiausia ir kad ateities uždavinys yra sudaryti tokia karais išvargintai Europai tvarka, kad panašūs nusikaltimai prieš tarptautinę teisę, žmonių ir civilizacijų tautų sąskaiton nebegalėtų pasikartoti; "ne mažosios tautos, bet agresija prieš jas turės būti pašalinta." Čia Prezidentas R-as dar pasisakė, kad Europos taikai pavojingos valstybės-milžinai turėtų būti paverstos į mažesnių valstybių konfederacijas, gi rezoniški ginčai pašalintini teisingais plebiscitais tarptaut. priekuroje ir laisvės sąlygas patikrinus.

J.A.V. nusistatymas (pareikštas liepos 23, 1940) link Pabaltijos Valstybių, patekusių svetimos diktatūros vergijon, pasilieka tvirtas ir nepasikeičęs.

Prezidentas Rooseveltas linkėjo Lietuvos Prezidentui aplankyti lietuviškas kolonijas ir jas paraginti prie patrijotinių darbų. Atsisveikinant Prez. Smetona padėkojo už Amerikos moralinę pagalbą Lietuvai praeityje ir šio krizio metu, gi Prez. Roosevelt pareiškė noro dar kartą kada vėliau vėl pasimatyti.

Lietuvos Prezidentas vizitavo ir State Departmentą. Tai buvo balandžio 1 d. kada p. Sumner Welles šio Valstybės Sekretoriaus pareigas.

FOREIGN RELATIONS of the UNITED STATES

Diplomatic Papers 1941 , Vol. I

Priedas VIII B

740.0011 European War 1939/15268

The Secretary of State to the Lithuanian Minister (Zadeikis)
Washington, September 18, 1941.

SIR :

I have the honor to acknowledge the receipt of your note of September 3, 1941 (14) protesting against the invasion of Lithuania by Germany and declaring that any attempt on the part of Germany to shape the political future of Lithuania without regard to the free will of the Lithuanian people and that any acts of the German regime of occupation incompatible with the spirit of international law will be considered void of any legality. (15)

You will recall that in the joint declaration agreed upon by the President of the United States and the Prime Minister of Great Britain during their historic meeting at sea (16) it is stated that the United States and Great Britain respect the right of all peoples to choose the form of Government under which they desire to live and that the United States and Great Britain wish to see self-government restored to those peoples who have been forcibly deprived of it.

Accept /etc. /

For the Secretary of State :

A. A. Berle, Jr.

(p. 648)

---

(14) - Not printed

(15) - Similar notes had been received from the Latvian Minister on August 14, 1941, and from the Estonian representative on September 1941.

(16)-ANTE , p. 367.

DEPARTMENT OF STATE

Washington, D.C. 20520

Priedas IV

February 7, 1979

Dr. S. A. Backis
Charge' d'Affaires of Lithuania
Lithuanian Legation
Washington, D.C. 20009

Dear Dr. Backis:

Following are replies to the questions on finances posed in your letter of January 9, 1979.

(1) Is there any obstacle under U.S. law to the Legation's receiving contributions privately from Lithuanian-Americans or other interested individuals or organizations?

Answer: There is no bar in U.S. law to U.S. citizens' making private donations to the Lithuanian Legation. Americans have a right to make private donations to causes they deem worthy. Any question of U.S. federal income tax deductibility of such donations would be one between the donors and the Internal Revenue Service.

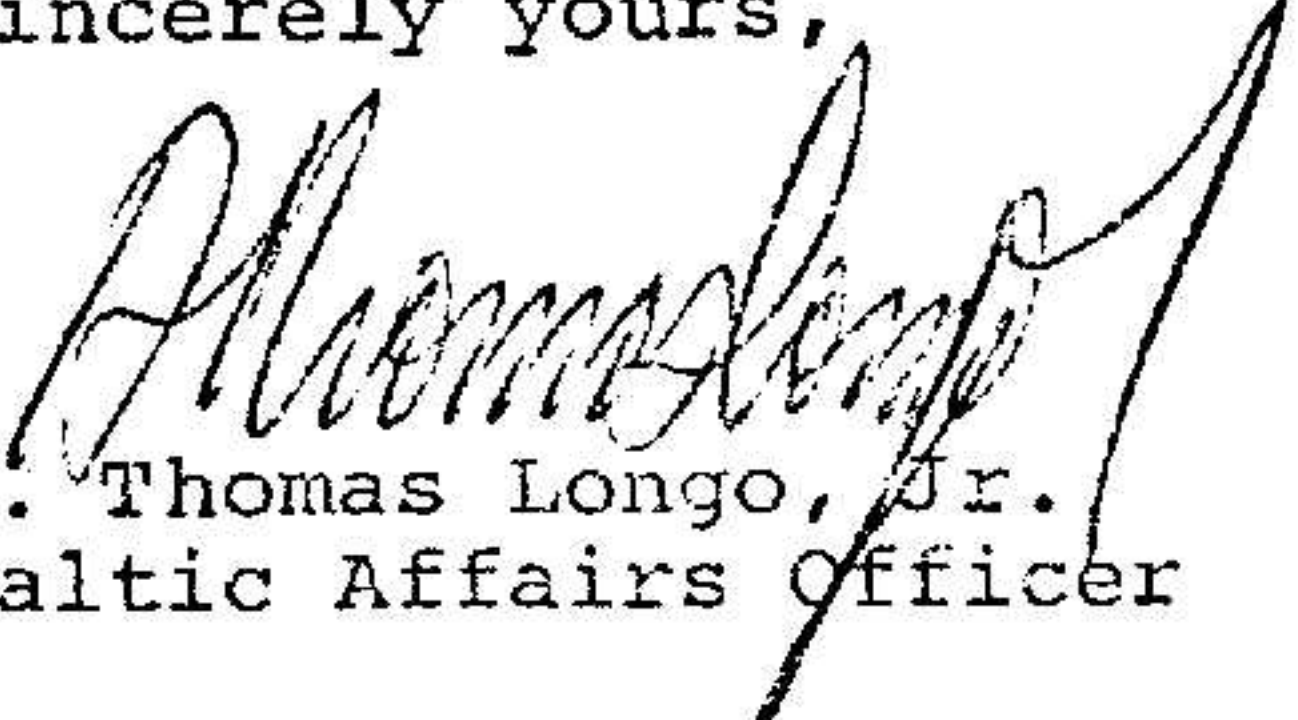
(2) Is there any obstacle under U.S. law to the Lithuanian Legation building's being sold by the Charge' d'Affaires, proceeds of such a sale to accrue to the benefit of the Lithuanian Legation? Would a Treasury license be required for such sale?

Answer: It appears that a Treasury Department license would be required in connection with any sale of the Legation's property, but the Department of State would be prepared to support any application by you for such a license. You should be aware that prospective buyers or their lenders might raise some question about your capacity to convey clear title to the premises in the event of a sale. Should that occur, the Department would seek to provide appropriate clarification of your status.

(3) Is there any means by which official U.S. Government funds could be utilized, as a type of "foreign aid", to assist the Lithuanian Legation after official Lithuanian funds run out?

Answer: Utilization of appropriated U.S. funds to assist the Lithuanian Legation would require enactment of new authorizing legislation.

Sincerely yours,

D. Thomas Longo, Jr.
Baltic Affairs Officer

TRIBUTE TO LITHUANIAN
INDEPENDENCE

• Mr. DOMENICI. Mr. President, Lithuania has a tradition of independence which can be traced back to the 11th century. To Lithuanian-Americans, February 16 is a day commemorating the proclamation of independence in 1918 and also a day of vigilance remembering the forcible incorporation by the Soviet Union.

While other of my colleagues in the Senate will certainly offer tribute to Lithuanian-Americans on this day, I wish to reflect on a somber thought.

The United States has never recognized Soviet domination of Lithuania. The most explicit reminder of this policy is the recognition of Free Lithuania as

S 1612

No. 19

CO.

a member of the diplomatic community. The legation offices are located at 2622 16th Street. Dr. Stasys A. Bachis, Chargé d'Affaires, has represented the free government here in Washington for decades. His quiet, diligent dedication to this arduous task is to be praised. Yet this symbol of hope of freedom from Lithuanians may soon be gone.

Dr. Bachis is grown old with the burden of his task. Lesser men would have long ago transferred the task to a younger shoulder. But in this case there is no one else to do the job.

By diplomatic laws, a diplomat must be a citizen of the country he represents and be appointed by that sovereign nation. Because of the Soviet domination, there is no remaining source of diplomats to replace Dr. Bachis.

What will happen to Dr. Bachis and the legation building? Funds held in trust by this country for maintenance of the residence and to pay for official expenses will soon expire. The Soviet diplomatic community gleefully awaits this day.

As the cunning fox who preys on the defenseless rabbit, so too the Soviets wait, for time is on their side.

When this day comes the statement of nonrecognition will become more rhetoric and soon thereafter will be forgotten.

To Lithuanian-Americans I say this must not happen. February 16th is the day to remember the past and rededicate to the future. Thank you, Dr. Bachis, for your example as a diplomat, and long may you serve. To the Lithuanian-American community the task of preserving his work is in your hands.

Priedas X

**VERTINA LIETUVOS ATSTOVO
PRANEŠIMUS**

Kalbėdamas atstovų rūmuose apie Lietuvą, kongresmanas J. P. Hammerschmidt pažymėjo, kad Lietuvos Charge d'Affaires Washingtono dr. St. Bačkis "parūpinamus vertingų išvalgių informacijų, kurias mes galime palyginti su Sov. Sąjungos pažadais Helsinky ir jų elgesiu Lietuvoje bei kitose Baltijos valstybėse."

TÉVYNĖ, 1979 m. balandžio-April 13

No. 7, p. 2.

Pielikums Nr. 11

**LIETUVOS PASIUNTINŲ
BĒS FINANSINIS NE-
PRIKLAUSOMUMAS**

Etniniamis reikalams įstaiga Baltuosiuose Rūmuose savo birželio mėn. biuletenyje "Foreign Policy Notes" įdėjo žinią, antrašte: "Užtikrintas Lietuvos atstovybės finansinis nepriklauso-

numas". Čia pranešama, kad Etninių Reikalų Įstaiga, JAV Saugumo Taryba ir Valstybės Departamentas sėkmingai išsprendė Lietuvos atstovybės finansavimo reikalus. Tai buvo išspręsta pertvarkius Baltijos valstybėms priklausomų sumų investavimą, kad palūkanos būtų pakankamos Lietuvos atstovybės išlaikymui, nemažinant pagrindinių sumų, ir tai nereikalauja, kad Kongresas šiam reikalui skirtų fondus.

Rašte pabrėžiama, kad Lietuvos pasiuntinybė yra vertingas simbolis inkorporavimo nepripažinimo politikos. Lietuvos pasiuntinybė yra atlikusi svarbų vaidmenį Amerikos diplomatinuose santykiuose su Baltijos valstybėmis. JAV niekada nepripažino prievarta įvykdyto neteisėto Lietuvos, Latvijos ir Estijos inkorporavimo, Amerika ir toliau pripažins Baltijos valstybių atstovybes, — sakoma tame Baltųjų Rūmų Etniniamis Reikalams įstaigos biuleteny.

(ALT Informacija)

Nauijėros

1980/6/28-30 dd.

Nr. 124, p. 1.

P. Pielas XII

STATEMENT

By Dr. Stephen AIELLO, Special Assistant to the President for Ethnic Affairs, delivered at Lithuanian-American Community Council meeting, October twenty fifth, 1980, Chicago, Illinois.

The United States has never recognized the forcible and illegal incorporation of the Baltic Republics of Estonia, Latvia, and Lithuania into the Soviet Union in 1940. The three states each have a national identity dating back several hundred years, and each enjoyed varying periods of independence. Following the First World War, the three regained definitive independence, and were acknowledged as fully sovereign members of the international community and of the League of Nations. The Soviet Union recognized the independence of the Baltic States formally and by ~~Treaty~~. Notwithstanding, while attention was distracted in 1940 by military activity elsewhere in Europe, the Soviet Union occupied the Baltic States.

We intend to continue indefinitely our Baltic nonrecognition policy. One important aspect of that policy has been our continued accreditation and recognition since 1940 of diplomatic representatives of the last three independent Baltic governments. The role of these representatives, which they have performed with dignity, has been to uphold the ideal of a free Estonia, Latvia, and Lithuania. By giving tangible expression to our Baltic nonrecognition policy, the diplomatic representatives have been important symbols to the Baltic peoples.

Up until now, we have accepted as diplomatic representatives of the Baltic countries only individuals who were in 1940 commissioned officers of the diplomatic services of the independent governments. With the passage of time, the number of individuals accreditable under this standard has dwindled to a handful.

In view of the important symbolic role of diplomatic representation, the White House and the State Department are prepared, in response to their request, to coordinate closely with the three present Baltic Charge d'Affaires on designation of their successors in order to provide for continued representation when the present corps of Baltic diplomats is no longer able to function.

~~~~~

DEPARTMENT OF STATE

Washington, D.C. 20520

JANUARY 13 1981

Dear Congressman Dougherty:

The White House has forwarded to us for reply your December 15 letter to Mr. Frank Moore requesting official confirmation of Dr. Stephen Aiello's October 25 statement on the continuation of the diplomatic corps of the Baltic States in the United States.

In response I would like to confirm the present Administration's position that it is prepared, in response to the request of the Baltic Charges d'Affaires, "to coordinate closely with the three present Baltic Charges d'Affaires on designation of their successors...when the present corps of Baltic diplomats is no longer able to function."

Sincerely,

J. Brian Atwood
Assistant Secretary for
Congressional Relations

The Honorable
Charles F. Dougherty,
House of Representatives

EUR Pareiškimas spaudai

1982 m. liepos 28 d.

Priedas XIII A

BALTIJOS VALSTYBĖS

Šiandien yra 60-toji sukaktis nuo Jungtinių Valstybių pripažinimo nepriklausomų Estijos, Latvijos ir Lietuvos valstybių. Šias tris respublikas Sovietų Sąjunga užgrobė ir nelegaliai prisijungė 1940 m. Jungtinės Valstybės to nelegalaus prievartinio Baltijos valstybių inkorporavimo į Sovietų Sąjungą niekad nėra pripažinusios. Šiai šešiasdešimt metų tebesitęsiančiai pripažinimo sukakčiai atžymėti, Valstybės Sekretoriaus Pavaduotojas Walter J. Stoessel, Jr., Valstybės Sekretoriaus Asistentas Žmogaus Teisių ir Humanitariniams Reikalams Pavaduotojas Melvyn Levitsky susitiko šį rytą su Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovais. Jungtinių Valstybių Vyriausybė nori atkreipti dėmesį į Sovietų tebetęsiamus Baltijos respublikų piliečių žmogaus teisių laužymus. Sovietų santvarka kontroliuoti jų politiką, religiją ir kultūrą palaiko žiaurios priespaudos atmosferą Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje.

Rec'd 10/11/85

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

October 8, 1985

I am happy to extend warm greetings to all those gathered to celebrate the 40th anniversary of the United Lithuanian Relief Fund of America. In particular, I wish to offer my congratulations to Dr. Stasys Backis on the occasion of his completion of 55 years of diplomatic service and 25 years as Charge' d'Affaires of the Lithuanian Legation in Washington.

This occasion presents me with a welcome opportunity to acknowledge the splendid efforts of your organization in caring for refugees and escapees from the nightmare of Soviet tyranny. Your unselfish labors serve to remind us of the Lithuanian people's continuing courageous struggle to realize the ideals of liberty, human dignity and national independence.

The spirit of St. Casimir lives on in your organization, a spirit of compassion, courage, and hope. I wish to express my solidarity with your efforts to ameliorate the sufferings of your Lithuanian brothers and to advance the cause of freedom and self-determination for your beloved homeland.

Nancy joins me in sending best wishes for a memorable celebration and for every future success. God bless you.

Ronald Reagan

Reida XIV
DEPARTMENT OF STATE
WASHINGTON

MARCH 11 1986

Sir:

I am conveying the President's response to your birthday message:

"Thank you for your birthday message. I sincerely appreciate your good wishes and the cordial spirit of your greetings.

Anniversaries are a time for looking ahead, and I look forward to your continued friendship and goodwill in the years to come. By working together, we can indeed make a real contribution to a secure future and to peace for mankind.

I appreciate your sharing this hope with me.
With very best wishes,

Sincerely,

Ronald Reagan"

Accept, Sir, the renewed assurances of my high consideration.

For the Secretary of State:

Dr. Stasys A. Backis,

Charge d'Affaires of Lithuania.

Provokacinis triukšmas „Kauno Tiesa“ 87. V. III. 22 Jungtinėse Amerikos Valstijose dėl tarybinio Pabaltijo

Vašingtone niekaip nenori-
ma susifaikstyti su tuo, kad dar
1940 metais trys Pabaltijo res-
publikos savanoriškai įėjo į Ta-
rybų Sąjungos sudėtį.

Neįtikėtina, bet faktas: JAV
vyriausybės skelbiamame užsie-
nio ambasadų sąrašė iki šiol
yra seniai nusistojusių gyvuoli
Latvijos ir Lietuvos buržuazinių
vyriausybių „atstovybės“. „Lat-
vijos atstovybės pirmasis sekre-
torius“ (vienas iš keturių jos
bendradarbių) Džonas Liusis su
pasididžiavimu pranešė, kad
Valstybės departamentas šiuos
„diplomatus“ pripažįsta kaip
teisėtus Latvijos atstovus, bet
negalėjo kaip reikiant paaiškinti,
kam gi būtent jie atstovauja.
„Latvijos TSR mes neatstovau-
jame“. — pasakė Liusis. „Bet
juk kitos Latvijos nėra“. — pri-
miniau aš ir paklausiau: „Galbūt
jūs atstovaujate emigrantų orga-
nizacijoms?“ „Ne, bet mes pa-
laikome su jomis kontaktus“. —
atsakė Liusis. Jis atsakė pra-
nešii, kas finansuoja „Latvijos
atstovybės“ veiklą.

Zymiai kalbesnis buvo „Lietu-
vos laikinasis reikalų patikėtinis
Jungtinėse Amerikos Valstijose“
senyvo amžiaus Stasys Bačkys.
Atsakydamas į tuos pačius
klaustimus, jis pranešė: „Mes
atstovaujame paskutinei teisėtai
Lietuvos vyriausybei, ir mus kaip
jos atstovus pripažįsta Jungtinės
Valstijos. Mes palaikome akty-

vius kontaktus su „Komitetu už
Lietuvos išvadavimą“ ir kitomis
lietuvių emigrantų organizacio-
mis. Lietuvos, Latvijos ir Estijos
atstovų veikla Jungtinėse Ameri-
kos Valstijose finansuojama iš
mūsų vyriausybės fondų, kurie
buvo įšaldyti Jungtinėse Valsti-
jose 1940 metais. Kiekvienais
metais mes pateikiame prašymą
Amerikos vyriausybei, ir ji skiria
mums pinigų iš šių fondų.

— Kiek!
— Tai paslaptis, — pasakė
Bačkys. Jis pranešė, kad be „Lietu-
vos atstovybės“, kurioje kartu
su juo iš viso trys „diplomatai“,
Jungtinėse Amerikos Valstijose
dar yra „Lietuvos generaliniai
konsulai“ Niujorke, Los Andžele
ir Čikagoje.

Jeiigu „Latvijos atstovybėje“
iš viso 4 „diplomatai“, o Lietu-
vos — 3, tai visame Vašingtone
Valstybės departamentas, matyt,
nerado nė vieno žmogaus, ku-
ris galėtų „atstovauti“ seniai
pamirštai Estijos buržuazinei
vyriausybei. Kaip pasakė Bačkys,
yra tik „Estijos generalinis kon-
sulas“ Niujorke.

Neegzistuojančių vyriausybių
atstovai gyvena už pinigus, ku-
riuos kadaise neteisėtai pasitavi-
no Vašingtonas, o dabar juos
skiria antitarybinėl propagandai.

Olegas POLIAKOVSKIS ●
TASS-o korespondentas —
ELTA

Tekstas gautas iš p. J. Urbsio.

US Policy: The Baltic Republics

August 1984

Background: The US does not recognize the forcible and unlawful incorporation of Estonia, Latvia, and Lithuania into the USSR that occurred in 1940. As an integral part of US policy toward these occupied countries, the US Government continues to recognize and conduct business with the diplomatic representatives of the last independent Baltic governments. The Estonian, Latvian, and Lithuanian chiefs of mission in the US enjoy full diplomatic privileges and immunities. Part of their major role is to continue to uphold the ultimate goal of a free Estonia, Latvia, and Lithuania.

Helsinki Final Act and US policy toward the Baltic Republics: The US espousal of freedom for the Baltic Republics has enjoyed broad bipartisan support since it was first enunciated in 1940. To clarify our stand on the interpretation of the Helsinki Final Act during the review conference in Madrid in 1980, the deputy chairman of the US delegation said:

"The United States does not recognize the illegal incorporation, by force of arms, of the States of Latvia, Lithuania, and Estonia by the Soviet Union. I would also recall the statement in Principle IV [territorial integrity of states] that no occupation or acquisition of territory in contravention of international law will be recognized as legal. And I would reiterate my government's consistent interpretation that this provision is applicable to the Baltic States."

Reaffirmation of US policy at the UN: In July 1983, on the commemoration of the 61st anniversary of the de jure recognition of the three Baltic Republics by the US, President Reagan had delivered to the UN Secretary General a statement in which he said:

"Americans share the just aspirations of the Baltic nations for national independence. We cannot remain silent in the face of the continued refusal of the Government of the USSR to allow these people to be free. We uphold their right to determine their own national destiny, a right contained in the Helsinki Declaration which affirms that 'all people always have the right, in full freedom, to determine, when and as they wish, their internal and external political status, without external interference, and to pursue as they wish their political, economic, social, and cultural development.'"

"For this reason, the Government of the United States has never recognized the forced incorporation of the Baltic States into the Soviet Union and will not do so in the future."

"On this occasion we wish to reaffirm this policy as we note the anniversary of the 1922 recognition by the US of the three Baltic Republics. In so doing, we demonstrate our continuing commitment to the principles and purposes of the United Nations Charter and to the cause of peace and liberty in the world."

The value of US policy: The US position upholding the right to freedom and liberty of the Baltic nations is a reminder that the democratic West has not forgotten the injustice done to those peoples, and it is also a symbol of hope for the future. This position is fully consistent with the importance which the US and most other countries in the world place on human rights, particularly as enunciated in the Helsinki Final Act.

Baltic diplomatic representation: The Baltic missions in the US remain important symbols to the Baltic peoples, and we continue to deal with their diplomats on a full range of appropriate matters. Those three offices are diplomatic entities, fully independent of US Government financing. They have been paid for by Estonian, Latvian, and Lithuanian Government funds that were protected from seizure by the Soviets in 1940 and blocked by the US at that time.

Policy applications: Our policy toward the Baltic Republics is manifested in several ways:

- The Secretary of State annually issues National Day greetings to the Baltic peoples through the Charges d'Affaires; and senior representatives of the Department of State attend the official National Day functions of the three missions.
- So that the US Government speaks with a consistent voice regarding our nonrecognition policy, we seek to coordinate actions of other US agencies on such matters as captions and place names relative to Estonia, Latvia, and Lithuania on official US Government maps.
- We support the flow of news and information to the Baltic peoples in their native languages through broadcasts of the Voice of America and the Baltic Services Division of Radio Liberty.
- We reiterate on all appropriate occasions our policy of not legally recognizing the forcible incorporation of the three countries into the USSR.
- Our Ambassador in Moscow and Cabinet-level officers of the US Government do not visit the Baltic Republics.

Effect on US-Soviet relations: The Soviet Union has been fully aware of our policy since its enunciation in 1940, and our espousal of this position has not affected in any significant way the substance or the course of our bilateral relations. From time to time we deal with the USSR on items such as US citizen interest cases involving family reunification of persons living in the Baltic Republics. However, the need for such de facto contacts with the Soviets on specific topics concerning individuals does not in our view detract from the integrity or substance of the nonrecognition policy.